

DZĪVOT, MĀCĪTIES UN STRĀDĀT KOPĀ

JAUNIEŠU INTEGRĀCIJAS UN LĪDZDALĪBAS SEKMĒŠANAS
PROJEKTA IETVAROS GŪTĀ PIEREDZE

Jauniešu integrācijas un līdzdalības sekmēšanas projekts “**Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ**” īstenots no 2018. gada novembra līdz 2020. gada martam sadarbībā ar *British Council* pārstāvniecību Latvijā.

Projekta mērķis:

sniegt jauniešiem un pedagogiem no dažādām Latvijas skolām daudzveidīgas iespējas iesaistīties interaktīvās, jēgpilnās darbībās kopā ar vienaudžiem un kolēģiem no citām skolām, lai papildinātu zināšanas un izpratni par Latviju Eiropas un globālo vērtību kontekstā, spēcīnātu piederības sajūtu un izprastu izvēļu un iespēju dažādību, kas rada pamatus katra personīgajai un sabiedrības kopīgajai nākotnei.

Projekta komanda:

Projekta vadītāja **Linda Kluša**

Programmas satura un metodikas ekspertes **Aija Tūna** un **Iveta Vērse**

Asistente **Līga Puniņa**

Pieredzes krājuma sastādītāja un satura redaktore **Aija Tūna**

Krājumā izmantotas fotogrāfijas no projekta skolu un IAC arhīva

Izdevējs: **Izglītības attīstības centrs (IAC)**, 2020

Dizains: **SIA Masterprint**

Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ/ e-grāmata

ISBN 978-9934-8918-0-9

Jauniešu integrācijas un līdzdalības sekmēšanas projektā “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ” iesaistījušās 15 skolu komandas, kas pārstāv visus Latvijas reģionus un ir ieinteresētas pilnveidot savas zināšanas un prasmes izmantošanai gan tiešajā mācību procesā, gan audzināšanas un ārpusstundu darbā, kā arī apkārtējās kopienas ietvaros, sekmējot jēgpilnu jauniešu līdzdalību un veidojot pamatu saliedētai sabiedrībai. Iegūtā pieredze un zināšanas tiek izplatītas tālāk katrā no skolām, tai apkārtējā kopienā un plašākā sabiedrībā, tā sekmējot pārmaiņas plašākā lokā.

Katru skolu projekta norisēs pārstāvēja komanda, kuras sastāvā bija skolas administrācijas pārstāvis, viens pedagogs un divi jaunieši vecumā no 14 līdz 20 gadiem. Jauniešu un pedagogu sadarbības sekmēšana ir būtiska projekta filozofijas sastāvdaļa.

Projekta dalībiskolas:

Aglonas vidusskola
Bauskas 2. vidusskola
Daugavpils 10. vidusskola
Daugavpils Vienības pamatskola
Ilūkstes Raiņa vidusskola
Jaunogres vidusskola
Jelgavas 6. vidusskola
Liepājas 7. vidusskola
Liepājas Liedaga vidusskola
Preiļu 2. vidusskola
Rīgas 33. vidusskola
Rīgas Purvciema vidusskola
Ropažu novada vidusskola
Ventspils 4. vidusskola
Zasas vidusskola

Projektā piedalījās arī pieredzējušu pedagogu grupa no līdzšinējām IAC partnerskolām, lai pilnveidotu prasmes sniegt atbalstu kolēģiem un veicinātu sadarbību skolu un kopienu līmenī.

“Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ” norišu un rezultātu kopsavilkums

-

SATURA RĀDĪTĀJS

Aija Tūna , Dr. paed., IAC projektu satura eksperte Kā pamanīt, saprast un izstāstīt to, ko iemācāmies darot un dzīvojot	4
Fēlikss Svirkis , Ropažu novada vidusskola Apzināties sevi, iedvesmot citus un kritiski domāt	11
Anita Japiņa , Rīgas 33. vidusskola Ledus kūst, pavasaris tuvojas...	14
Jelgavas 6. vidusskolas projekta komanda “Ideju kafejnīca” pedagogiem Jelgavas 6. vidusskolā	19
Gita Pohevica , Rīgas Purvciema vidusskola Kopā mēs esam komanda jeb Mūsu ceļi vēl krustosies!	22
Ksenija Zabalujeva , Preiļu 2. vidusskolas 12. klases skolniece Pasākums “Baltijas ceļam – 30” Preiļu 2. vidusskolā	27
Alina Vasiļjeva , Ilūkstes Raiņa vidusskolas 11. b klases skolniece Sadraudzības spēles Sēlijā	29
Ilūkstes Raiņa vidusskolas Sadraudzības spēļu stafešu apraksti	32
Aija Paškoviča, Irina Aleksandrenkova, Vija Ziemeļe , Jaunogres vidusskola Eiropas dienas pasākums un Eiropas Parlamenta vēlēšanu simulācijas spēle Jaunogres vidusskolā	34
Baiba Bolšteina, Jana Freimane, Andra Krasavina , Liepājas Liedaga vidusskola Interaktīvs konkurss “Barikāžu uguns liesmās”	37
Kristīne Kornijanova, Sandis M. Caune, Elizabete K. Bože , Ventspils 4. vidusskola Vecāks + jaunieši: atpūtas un izklaides vakars “Belka un Strelka”	41
Natālija Matulēviča , Bauskas 2. vidusskola Apkopojums par visu procesu kopumā no skolas komandas, pedagogu un skolas administrācijas viedokļa	46
Skaidrīte Boļšaka , Zasas vidusskola Labdarības akcija Zasas vidusskolā	51
Ērika Locika, Rita Ostapko , Daugavpils Vienības pamatskola Mūsu skolas “Vērtību ābele”	53
Ināra Ukina , Aglonas vidusskola Aglonas novada skolu erudītu konkurss “Latvijas armijai – 100”	56
Gunita Lūse , Liepājas 7. vidusskola Darot kopā, visiem ir interesantāk	59
Diāna Zahareviča , Daugavpils 10. vidusskola Vēlēšanu ģenerālmēģinājums Daugavpils 10. vidusskolā	61
Evija Kļave , Dr. sc. soc., neatkarīga pētniece Viss lielais sākas ar mazo	64
Žans Badins, Ilze Kačāne, Alīna Romanovska , Daugavpils Universitātes Humanitāro un sociālo zinātņu institūts Prāta spēles bērnu un jauniešu caurviju prasmju attīstībai	69

Aija Tūna, Dr. paed., IAC projektu satura eksperte

KĀ PAMANĪT, SAPRAST UN IZSTĀSTĪT TO, KO IEMĀCĀMIES DAROT UN DZĪVOJOT

Veidojot apkopojumu par IAC īstenotā jauniešu integrācijas un līdzdalības sekmēšanas projekta “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ” gaitā paveikto, atkal un atkal atgriezos pie jautājuma, kā padarīt dzīvus, jēgpilnus, pašiem un citiem lietderīgus šādus pieredzes krājumus, kas tik bieži tiek uztverti kā nenovēršama, neizbēgama kārtējā projekta noslēguma “aktivitāte”, ar kuru jātiek galā, lai varētu atgriezties pie interesantu un vajadzīgu darbu darīšanas. Savukārt IAC sadarbības pieredze ar izglītības iestādēm gadu gaitā liecina, ka tieši gūtās pieredzes apkopošana un piedāvāšana plašākai sabiedrībai ārpus projektā iesaistīto loka ir gan jēgpilnu un mērķtiecīgu pārmaiņu sekmēšanas faktors, gan veids, kā nostiprināt un paplašināt savstarpējā uzticībā un atbalstā bāzētus ilglaicīgas sadarbības tīklus. Tādēļ atkal tapis pieredzes apkopojums, kas, mūsuprāt, var būt noderīgs ikvienam, kurš savā ikdienas profesionālajā darbā domā par mūsdienīgu mācību procesu, tai skaitā jauniešu integrācijas un līdzdalības sekmēšanu.

Arī šī projekta īstenošanas gaitā tā dalībniekiem atkal un atkal atgādinājām:

“

viss notikušais, lai cik aizraujošs un interesants, būs tikai tik vērts, cik jūs būsi spējusi to sasaistīt ar savas skolas, savu skolēnu un paši savas profesionālās darbības mērķiem, uzdevumiem, vajadzībām un personības attīstību.

Mudinājām – un tagad, balstoties uz gūto pieredzi, aicinām – ikvienu katra jauna projekta sagatavošanās posmā pārdomāt, vai un kā papildu darbības, kuras gatavojaties veikt,

- saistās ar lielajiem mērķiem;
- ir vai īstenošanas rezultātā varētu būt adaptējamās un replicējamās;
- veido sinerģijas un darbību kopveselumu;
- pozitīvi ietekmē ikdienas darbu un padara dzīvi priecīgāku.

Tāpēc vislielākais prieks bija lasīt atziņas, ka “projekts “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ” šajā mācību gadā sasauca ar skolas izvirzīto prioritāti par vienota, saliedēta un draudzīga skolas kolektīva veidošanu” vai, piemēram, ka “Ilūkstes Raiņa vidusskolai tas ir ļoti aktuāli, jo skola piedzīvojusi reorganizāciju un jau otro gadu mācās dzīvot KOPĀ”.

Ikvienu projekta lietderība, arī tālākizglītības pasākuma kopumā, atkarīga no atbildes uz jautājumu, vai jaunās idejas, zināšanas un ierosmes ir dzirksteles, kas uzšvirkst un nodziest, salūts, kas ir krāšņs, bet pēc kura nekas nepaliek, vai arī uguns, kas iekurta krāsnī un silda, baro un sargā. Labs projekts var būt arī kā lāpa, kas uzliesmo un palīdz saskatīt jaunu ceļu vai tālāku apvārsni. Šāda projekta uzdevums ir nevis “realizēt” virkni “aktivitāšu”, kā nereti dzirdam, bet palīdzēt katram tā dalībniekam (KO?) spēcināt personīgās un profesionālās kompetences

- izziņas, kritiskās domāšanas un informācijpratības prasmju sekmēšanai dažādās mācību jomās, personības pilnveides (audzināšanas darba) un ikdienas “reālajā” dzīvē,
- apkārtējās vides izziņāšanas, līdzdalības un sadarbības prasmju pilnveidošanai,

(KĀPĒC?) lai sekmētu saliedētākas un laimīgākas sabiedrības veidošanos, vērtībās balstīta 21. gadsimta izglītības procesa vadīšanu un veselīgi racionālu, vērtībās balstītu pieeju dzīvei kopumā. Ja esat atraduši iespējamā projekta aicinājumā šādas iespējas, ir vērts piedalīties, un tas nozīmē nevis tikai skriet no vienas norises vietas uz citu, bet gan lielāko laiku un enerģiju veltīt pārdomām par to, kas jaunās pieredzes un informācijas rezultātā mainās jūsu uztverē un rīcībā gan profesionālās, gan privātās dzīves situācijās.

Arī šī pieredzes krājuma virsuzdevums visiem bija viens: sagatavot rakstu, tā padarot paveikto (un darīts bijis tiešām daudz) redzamu, paliekošu un citiem noderīgu. Sagaidījām, ka katra skola metodiski aprakstīs vismaz vienas projekta iedvesmotas norises plānošanu, īstenošanu/rezultātu un izvērtēšanu, turklāt rakstot tā, lai lasītāji saprot, pirmkārt, kas, kā un kāpēc notika, un, otrkārt, kāds no tā bijis ieguvums visiem iesaistītajiem – gan tiem, kuri veidoja/organizēja norisi, gan tiem, kuri piedalījās. Šis uzstādījums tika detalizētāk izskaidrots vadlīnijās, ar kurām dalīsimies arī šajā krājumā.

Protams, nav prātīgi skriet jebkurā virzienā, pēc katra semināra vai konferences “pilnībā mainot savu dzīvi”, kā to aicina dažādu fiziskas un garīgas ietekmes brīnumlīdzekļu izplatītāji.

“

Mums katram kā cilvēkam un arī katram darba kolektīvam, vēl jo vairāk izglītības iestādei, nepieciešami savi stūrakmeņi, par kuriem visi vienojušies, kas sniedz ietvaru un drošību, atklāj atbildības apjomu un vienlaikus arī mudina iziet ārpusē, iet tālāk.

Projektā “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ” IAC aicināja kopā tos, kuri savus stūrakmeņus jau izvēlējušies un nu meklē padomu un uzkrāj pieredzi, kā padarīt tos vēl stiprākus. Mūsu kopīgajā uzmanības lokā bija tas, kā vairot

- piederības izjūtu – apzinoties un izprotot kopīgus mērķus,
- vienotību – saskatot resursus un spēku pieredzes un viedokļu dažādībā,
- sadarbību – pievienojot katra stiprās puses, un
- līdzdalību – sekmējot katra piedalīšanos kopīgā labuma veidošanā, iestājoties par taisnīgumu un sistēmiskiem risinājumiem.

Un tas tiešām ir svarīgi!

Vēl viens aspekts, kas atklājās sadarbības laikā, bija attiecības starp skolēniem un skolotājiem. Interesantus datus par to atradīsit arī Evijas Kļaves rakstā. Ja projekta sākumā daudzi uzskatīja, ka skolēni un skolotāji (un pieaugušie un jaunieši kopumā) ir no dažādām planētām un tiem ārpus obligātās neizbēgamās komunikācijas maz kas kopīgs, tad kopīgo braucienu, grupu uzdevumu, pasākumu rīkošanas gaitā izrādījies, ka darboties kopā ir ne vien noderīgi, bet arī interesanti un savstarpēji bagātinoši. Napoleons esot teicis, ka katrā lielā pasākumā vajag atvēlēt laiku gadījumam. To pašu var teikt arī par attiecībām ar cilvēkiem ap mums: nekad nevar zināt, kā viss pavērsīsies, tāpēc pieņemumus labāk nolikt malā.

Ne velti pētnieki saka, ka “mūsdienu pedagogijā cilvēciskās attiecības mācīšanās pieredzē ieņem jaunu, nozīmīgāku vietu”, jo “visa mācīšanās pieredze dziļi sakņojas attiecībās, kas pastāv starp skolēniem un skolotājiem, starp pašiem skolēniem, starp skolēniem un viņu ģimenēm un sociālajiem tīkliem, kas sasaista tos, kuriem ir līdzīgas mācīšanās intereses un centieni” (Fullan, Langworthy, 2014).

Šajās attiecībās skolotājiem jāklūst par savu skolēnu mācīšanās biedriem (*co-learners*) (*Richardson, 2013*). Tad mācīšanās kļūst redzama: skolotājs redz mācīšanos ar savu skolēnu acīm un skolēni saskata sevi kā pašu skolotājus (*Hattie, 2009*), un notiek pāreja no “Ko mēs mācīsimies?” uz “Ko mēs darīsim?” (*Shirley Clarke, 2008*).

Projekta gaitā notika arī “tikai pieaugušo sarunas” – profesionālās pilnveides pasākumi, kurus nu organizēja nevis IAC projektā iesaistītajiem skolotājiem, bet pašas skolu komandas saviem un, kas vēl lieliskāk, apkārtējo skolu kolēģiem. Gadu gaitā IAC pārliecība bijusi tāda, ka spēcīga un kvalitatīva pieaugušo profesionālā pilnveide, kas pieejama mūža garumā, ir allaž vitāli nepieciešama, bet vēl jo vairāk tā ir būtiska mūsdienu mainīgajā vidē, ja apzināmies, ka pedagogi ir vissvaīgākais ar izglītību saistītais faktors, kas nosaka jauniešu sasniegumus, prasmes, attieksmes un vērtības šodien un nākotnē.

Tādēļ profesionālā pilnveide –

“

nepārtraukta pedagogu mācīšanās – ir šodien pieejamā atslēga, lai stiprinātu esošās un iegūtu jaunas prasmes, kā sastapties ar jauniem izaicinājumiem, saskatīt tajos iespējas un būt gan konkurētspējīgiem un par sevi pārliecinātiem, gan iejūtīgiem un atvērtiem, strādājot sadarbībā un partnerībā ar skolēniem, kolēģiem, vecākiem un sabiedrību.

Skolu komandām tika dota iespēja no projekta gaitā apgūtā plašā tematu un iespēju loka (pilsoniskā līdzdalība, efektīvas komandas aspekti, psiholoģiskie aspekti, sadarbības prasmes, starpkultūru saskarsme, medijpratība, kritiskā domāšana, kultūras kompetences potenciāls sabiedrības saliedēšanā un integrācijā, sevis iepazīšana, cieņa pret sevi un cieņa pret citiem) izveidot savas kopienas konteksta un tuvāko sadarbības izglītības iestāžu kolēģu vajadzībās balstītu pedagogu profesionālās kompetences pilnveides programmu ar kopējo nosaukumu “Pedagogu profesionālo un personīgo kompetenču pilnveide skolēnu līdzdalības un sadarbības sekmēšanai”.

Laika posmā no 2019. gada septembra līdz decembrim tika izveidotas 6 pedagogu grupas Ilūkstē, Preiļos, Rīgā – Purvciemā un Bolderājā –, Bauskā un Liepājā. Kopumā šajās grupās savu profesionalitāti spēcīnāja 172 pedagogi no vairāk nekā 40 izglītības iestādēm. Izrādījās, ka visaktuālākie ir šādi temati:

- kritiskās domāšanas pieeja informācijas ieguvei un apstrādei, sadarbības prasmju sekmēšanai un sabiedrības daudzveidības izpratnei,
- medijpratības aktualitāte un nozīme mūsdienu pasaulē,
- 21. gadsimta sabiedrības prasības un vērtību sistēma,
- piederības un valstiskās identitātes veidošana, globālo lietu mijiedarbība cilvēka dzīvē,
- efektīvas komandas veidošanās un darbības modelis, metodes un ieteikumi komandas darba pilnveidei,
- līdzdalības un sadarbības veicināšana formālās un neformālās situācijās,
- sevis iepazīšana: cieņa pret sevi un cieņa pret citiem,
- kultūras kompetences potenciāls sabiedrības saliedēšanā un integrācijā.

Vairākos rakstos atradīsiet lieliskas atziņas un praktiskus padomus, kas īstajā brīdī var noderēt.

Pārveidojot citos vārdos projekta uzstādījumu – sekmēt jauniešu integrāciju un līdzdalību –, esam nonākuši pie pārbaudītās atziņas, ka

“

skolas uzdevums ir atklāt, izmantot un attīstīt katra cilvēka potenciālu un radīt iespēju mācīties no dzīves un dzīves dažādību iekļaujošos kontekstos. Katrs pie tā nonāk citādi, un katram vajadzīgs citāds atbalsts, ko pasmelties no jau pieredzētām situācijām un stāstiem.

“

Kas satur kopā visu skolā notiekošo? Nekas vairāk kā apzināta skolas kolektīva un katra pedagoga darbība, veidojot saikni starp formālo, neformālo un ikdienišķo mācīšanos, starp mācībām un dzīvi. Tā arī veicinām integrāciju un līdzdalību – paši savu un skolēnu.

Bet kā tad šo pieredzi, savus “punus” un “uzvarētāja ziedu klēpjus” parādīt citiem? Te arī solītie ieteikumi, kurus pilnībā izmantot šoreiz varbūt vēl neizdevās, bet kuri var kalpot par labu ceļa karti citu reizi.

Lai sagatavotu stāstu par savu pieredzi,

- izdomājiet, kas ir tas, kas pārsteidza jūs pašus un kas var noderēt citiem;
- neaizmirstiet, ka katram rakstam nepieciešams nosaukums un jānorāda tā autora vai autoru vārdi, uzvārdi, kā arī skolas nosaukums. Iesaistiet pieredzes raksta tapšanā vairākus cilvēkus, arī skolēnus, un noteikti kopā pārrunājiet iecerī, atsauciet atmiņā pieredzēto un tad izplānojiet sagaidāmo rezultātu, katra atbildību un termiņus;
- noteikti aprakstiet īstenotās norises mērķi un to, kā šī norise, piemēram, kultūras pasākuma apmeklējums skolā vai ārpus tās, radošā darbnīca, labdarības akcija utt., iekļaujas jūsu skolas mācību un audzināšanas darbā; lieliski, ja īstenošanas gaitā jūs esat atklājuši vēl citus mērķus vai ieguvumus – pastāstiet arī par tiem;
- veidojiet aprakstu soli pa solim, lai tas būtu skaidrs un praktisks, taču neaizmirstiet arī par uzrunājošām detaļām – pastāstiet par pārpratumiem, jokiem, pārsteigumiem un citām darba procesa īpatnībām; tas iedrošinās lasītāju darīt ko līdzīgu;
- atklāti pastāstiet par gatavošanās un īstenošanas ilgumu, to, vai aplēses attaisnojās, vai nostrādāja pēdējā brīža stratēģija utt., un padalieties ar savām izjūtām šajos daudzveidīgajos procesos;

- nosauciet visu iesaistīto cilvēku kategorijas, piemēram, sākumskolas skolēni, klašu audzinātāji, skolēnu līdzpārvaldes pārstāvji, vēstures skolotājs, skolas direktora vietnieks, vietējās NVO pārstāvji utt.; raksturojiet plānošanas mehānismus, pienākumu sadalījumu – ko kurš darīja un par ko bija atbildīgs, saziņas veidus, piemēram, afiša, regulāras plānošanas sanāksmes, īpaša *WhatsApp* grupa utt.;
- atsevišķos failos pievienojiet 3–5 fotogrāfijas ar komentāriem; norādiet arī fotogrāfiju autoru vārdus, jo īpaši, ja tie ir skolēni;
- rakstā ļoti vēlami citāti – skolēnu, skolotāju, citu iesaistīto cilvēku paustais viedoklis intervijās, izvērtējuma lapās, plānošanas laikā utt.; uzmanību piesaista arī izcēlumi, kas atklāj galveno domu vai ieinteresē;
- ja norisēs tika izmantoti vai veidoti uzdevumi, spēles utt., arī to aprakstus lūdzam pievienot, norādot avotu, kur tie ņemti, vai autorus, kas tos veidojuši;
- teksta noformēšanai šajā gadījumā tika lūgts lietot *Times New Roman* fonta 12 izmēra burtus un vienu atstarpī starp rindām, lai veikumu būtu vieglāk apkopot; citā situācijā prasības var būt citas, un tās ir vērts noskaidrot;
- norādiet kontaktinformāciju – e-pasta adresi un tālruni – tālākai saziņai ar autoriem; tā netiks publicēta, bet ļoti noderēs saziņai krājuma sagatavošanas gaitā;
- kad apraksts gatavs, dodiet to izlasīt vismaz diviem cilvēkiem, to skaitā skolēnam (vai skolotājam, ja autors ir skolēns) un ar projektu nesaistītam pedagogam; pajautāji, “

vai viņi varētu noorganizēt ko līdzīgu, izmantojot šo aprakstu;

uzklauset visus jautājumus un komentārus, un, ļoti iespējams, tas palīdzēs noslīpēt jūsu veikumu.

Lappušu skaitu mēs šoreiz nenorādījām, bet ir iespējamās situācijas, kad jāiekļaujas pat noteiktā zīmju skaitā. Apraksti var būt ļoti atšķirīgi, taču pats galvenais – lai uzrakstītais top par stāstu, kas aizrauj un uzrunā; lai tas ir skaidrs, saprotams un labi lasās. Lai katram no autoriem būtu prieks un lepnums pievienot šo publikāciju savam CV!

Plašākus skolu pieredzes stāstus jūs, lasītāji, varat atrast arī IAC mājaslapā <http://iac.edu.lv/projekti/aktualie-projekti/new-project-page/>, iesaistīto skolu mājaslapās un sociālo tīklu kontos. Tur ir stāsti par varonības iepazīšanu, par vērtību pārvērtēšanu, par ciemošanos citam pie cita un kultūras norisēm. Tie iedvesmo, atgādina, iedrošina uz darīšanu.

Tikai darot KOPĀ mēs aizmirstam par stereotipiem un bailēm nebūt perfektiem. Tikai izdarot kaut ko KOPĀ, mēs apjaušam, cik daudz ko citu vēl varam pasākt. Tikai dzīvojot KOPĀ, kaut uz pāris dienām semināra norises vietā, mēs saredzam to, kas saskatāms tikai ar sirdi.

Tas ir IAC veids, kā vairot piederības izjūtu un līdzdalību, un mūsu draugu pulks aug ar katru projektu. Mēs noteikti turpināsim veidot un stāstīt stāstus KOPĀ.

Fēlikss Svirskis, Ropažu novada vidusskola

APZINĀTIES SEVI, IEDVESMOT CITUS UN KRITISKI DOMĀT

Virsraksta frāze varētu būt īss kopsavilkums par Ropažu novada vidusskolas svarīgākajiem ieguvumiem, piedaloties Izglītības attīstības centra un *British Council* projektā “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ”.

Pirmkārt, mums bija iespēja vēlreiz paskatīties uz sevi no malas, izvērtēt, kas mēs esam, ar ko lepojamies un kādā pieredzē varam dalīties. Uz sevis izvērtēšanu īpaši mudināja Leonardas Ķesteres rosinājums izdomāt un izstāstīt stāstu par savu dzimto vietu vai kādu īpašu cilvēku, kas saistīts ar šo vietu.

“

Gatavojoties uzņemt draugus no citām projektā iesaistītajām skolām, nācām kopā un domājām, ko vēlamies parādīt citiem.

Protams, Ropažiem ir sava vēsture, ar kuru mēs lepojamies, un arī dažādi pieminekļi, kas par šo vēsturi liecina. Dabas liegums “Lielie Kangari” sevī apvieno gan dabas burvību un varenību, gan vēsturiskas vietas, gan arī mūsdienu cilvēku ieguldīto darbu, lai šo skaisto apkārtni sakoptu un labiekārtotu tā, lai to varētu iepazīt un baudīt, nenodarot kaitējumu dabai. Kangaru dabas takas un skatu tornis pauž arī Ropažu novada vidusskolas kā ekoskolas vēstījumu: skaties tālāk, saudzē dabu un māci to darīt citiem!

Plānojot uzņemt viesus Kangaru dabas takās, mācījāties sadarboties ar dažādām iestādēm un cilvēkiem novadā. Tā kā plānojām kopā ar viesiem izstaigāt takas pirms to oficiālās atklāšanas, bija vajadzīgs saskaņojums ar pašvaldību, kuru, protams, saņēmām un guvām arī pieredzi šādu jautājumu kārtošā. Tālāk bija svarīgi atrast cilvēku, kurš pastāstītu par Kangaru lomu Ropažu novada vēsturē un Kangaru dabas taku nozīmi mūsdienās, turklāt tā, lai būtu interesanti gan pašiem, gan viesiem. Padomājot sapratām – kurš gan to varētu izdarīt labāk par Ropažu novadnieku, vēsturnieku un arheologu Uģi Urtānu, un viņš labprāt piekrita mums palīdzēt. Protams, īpaša nozīme sagatavošanās posmā bija mūsu skolēniem, kuri palīdzēja organizēt starpskolu pasākumu, gan piedāvājot savas idejas, gan praktiski darbojoties to realizēšanā. Visiem bija skaidrs: tikai sadarbojoties ir iespējams sasniegt labu rezultātu. Tā likām lietā projekta semināros gūtās atziņas.

Apzināties sevi vajadzēja, arī dodoties ciemos pie mūsu draugiem uz Jelgavu un Rīgu, tāpēc pētījām un vācām materiālus par ievērojamiem novadniekiem gan pagātnē, gan mūsdienās un,

“

pašiem par pārsieģumu, atklājām, ka ir diezgan daudz novadnieku, kuri pazīstami ārpus novada robežām. Tas cēla mūsu pašapziņu un deva ticību, ka arī katrs no mums var sasniegt ko vairāk.

Veidojot viktorīnu par ievērojamiem novadniekiem, bija jāliek lietā prasme sadarboties un vienoties, kā arī prezentēt sevi, savu novadu.

Otrkārt, dalība projektā ir palīdzējusi skolēniem un skolotājiem iedvesmot citus. Uz to mudināja gan Mārtiņa Mitenberga nodarbības, gan Raimonda Dombrovska uzdrīkstēšanās filmā “Neiespējamais ir iespējams” un ļoti cilvēcīgā saruna Ropažos pēc filmas noskatīšanās. Ikvienu projekta koordinators, lektors un dalībnieka devums ir bijis ļoti svarīgs, jo rezultātā mūsu jaunieši uzdrošinās, dara un iedvesmo citus. Šī iedvesmošana izpaužas dažādi: gan ikdienā iesaistoties skolas dzīves veidošanā, skolēnu līdzpārvaldes darbā, gan darbojoties novada jauniešu organizācijā un rīkojot dažādas aktivitātes un pasākumus paši sev un jauniešiem no blakus novadiem, gan rakstot un īstenojot starptautiskus projektus.

“

**Šis ir secīgs solis pēc sevis apzināšanās,
jo tikai tad, ja apzinies savu vērtību, vari iedvesmot citus.**

Iedvesma noteikti nav vienvirziena process. Darbojoties projektā, mēs iedvesmojam un iedvesmojamies. Ropažu novada vidusskolas jauniešus īpaši iedvesmoja Rīgas Purvciema vidusskolas jauniešu pašpārvaldes darbība un sadarbība ar skolotājiem un skolas vadību, kas kārtējo reizi pierāda, cik svarīgi ir strādāt kopā.

Visbeidzot, treškārt, viena no svarīgākajām projekta caurvijām bija kritiskās domāšanas un kritiskas informācijas atlases un uztveres nozīmes apzināšanās un trenēšana. Īpašs paldies par iedvesmu un praktiskiem padomiem Ingūnai Irbītei, kuras prasme ļoti mierīgi un cilvēcīgi runāt par diezgan sarežģītiem mūsdienu izaicinājumiem nebeidz pārsteigt. Ingūnas metodes, uzdevumi, darba lapas palīdzēja gan apzināties sevi, gan iesaistīties sabiedriskās aktivitātēs un attīstīt savu pilsonisko līdzdalību, gan kritiski analizēt medijos pieejamo informāciju, attīstot medijpratību. Lielākā daļa no projektā piedāvātajiem materiāliem ir aprobēta arī mūsu skolā, un skolotāji par tiem izsakās ļoti atzinīgi.

Savukārt, uzklusot Amerikas Medijpratības centra vadītāju Tesu Džollsu (*Tessa Jolls*), radās vēlme šo dāmu uzaicināt uz Ropažiem, un arī šī iecere izdevās. Tesa ir apbrīnas vērts cilvēks. Viņas valoda un cilvēcīgums dod iespēju viņu saprast pat angļu valodas nepratējiem. Mazliet žēl, ka ne visi novērtēja iespēju tikties ar šo unikālo cilvēku, taču tie, kas atnāca, noteikti bija ieguvēji.

Vissvarīgākais dzīvē ir cilvēcība, cilvēcība jebkuros apstākļos. Piedalīšanās šajā projektā mums deva iespēju savstarpēji iepazīties, mums – tik dažādiem un tomēr tik līdzīgiem –, jo mums ir atšķirīga izcelsme, atšķirīga dzīves pieredze, atšķirīgs sociālais stāvoklis, bet mums visiem ir dotas līdzīgas iespējas apzināties savas spējas un attīstīt tās, ar savu piemēru iedvesmot citus un, galu galā, dzīvot, mācīties un strādāt kopā. Paldies!

Anita Japiņa, Rīgas 33. vidusskola

LEDUS KŪST, PAVASARIS TUVOJAS...

Kad Rīgas 33. vidusskolas skolēni un skolotāji jau kādu laiku bija piedalījušies projekta “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ” daudzveidīgajos pasākumos (izbraukumos, dažādās aktivitātēs un to organizēšanā, lekcijās, diskusijās, vasaras un ziemas skolās utt.), mācoties un gūstot pieredzi citu sagatavotās norisēs, bija jāveic nākamais uzdevums: pašiem savā skolā, kopienā, novadā jāorganizē kāds tieši savai kopienai noderīgs pasākums, saņemot IAC profesionālo un pieredzējušo lektoru un ekspertu – sava amata meistarību – atbalstu un palīdzību.

Šāds piedāvājums bija ļoti intrigējošs saturiskā ziņā, jo saredzējām to kā iespēju gan mūsu skolas, gan apkārtnē esošās kopienas izglītības iestāžu kolēģiem gūt jaunas zināšanas un pieredzi, jo lektorus, regulāri sadarbojoties, jau bijām iepazinuši un pat iemīlējuši.

Vispirms šo piedāvājumu pārrunājām ar skolas direktori Ināru Kostinu. Apspriedām ideju un nolēmām, ka organizēsim pedagogu tālākizglītības semināru trīs dienu garumā, turklāt mēģināsim šajā pasākumā kopīgam darbam apvienot Bolderājā un Daugavgrīvā esošās izglītības iestādes. Vienojāmies, ka tikšanās – nodarbības – organizēsim ne tikai pie mums, bet arī citās skolās, pārrunājām iesaistīto personu loku, lai iekļautos rekomendētajā skaitā (līdz 30 cilvēkiem), kā arī, protams, izrunājām, kāds būs mūsu pedagogiem atbilstošākais tālākizglītības kursu saturs un kādus nodarbību vadītājus vēlamies uzaicināt. Par šo iespēju un saviem plāniem informējām arī Rīgas Domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta Vispārējās izglītības skolu nodaļas galvenās speciālistes – ekspertes Veltu Zdanovsku un Ludmilu Margeviču. Arī no viņām saņēmām uzmundrinājumu, atbalstu un solījumu ierasties.

Vispirms tika izveidots darbības plāns.

1. Sazināšanās ar IAC projekta vadības komandu, lai izstāstītu kopējo pasākuma ideju un vienotos par nepieciešamo/pieejamo izdevumu apjomu kancelejas precēm, izdales materiāliem, kafijas pauzēm utt.
2. Vienošanās ar nodarbību vadītājiem par abām pusēm pieņemamiem semināru norises datumiem un saturu.
3. Vienošanās ar apkārtnē esošo izglītības iestāžu direktoriem par sadarbību.
4. Saziņa ar iespējamajiem ēdinātājiem, vienošanās par izmaksām, pakalpojuma sniegšanas laiku un vietu. Lieliski, ka daļu šo pienākumu uzņēmās direktores vietniece saimnieciskajos jautājumos Eterija Morozova – komandas darbs paplašinājās.
5. Pragmatisku organizatorisko jautājumu risināšana, to skaitā vienošanās, kurš no kolēģiem varētu nopirkt un ar personisko transportu nogādāt norises vietā visu, kas nepieciešams semināra darbam un kafijas pauzēm. Saprātām, ka arī šīs detaļas ir ļoti svarīgas.

Visvienkāršāk bija izpildīt pirmo un otro darbības plāna uzdevumu, jo tās bija sarunas ar zināmiem, atsaucīgiem cilvēkiem, un, tā kā bija skaidrs priekšstats par pasākuma laiku un saturu, visu saskaņot varējām ātri.

“

Tāču vienmēr jāņem vērā, ka iecerētie vieslektori vai nodarbību vadītāji mēdz būt ļoti aizņemti, tāpēc jāīstojas laicīgi un jābūt gataviem elastīgi reaģēt un pielāgoties, lai atrastu abām pusēm pieejamu laiku vai... izlīdzētos ar vienlīdz labu “Plānu B”.

Svarīgi atcerēties par noteikumiem un skolā esošo kārtību. Lai kāds pasākums, projekts, lekcija u.tml. varētu notikt izglītības iestādē, ir vajadzīga direktora atļauja. Mūsu iecerētais tālākizglītības nodarbību cikls pedagogiem tika plānots darbdienās plkst. 12.00, kad lielākā daļa pedagogu vēl ir aizņemti mācību darbā klasēs, līdz ar to bija nepieciešams pārplānot skolotāju un skolēnu darbu. Tāpēc šī iecere bija jāizrunā gan ar visu iesaistīto skolu administrāciju, gan katru potenciālo dalībnieku. Lai nokomplektētu semināra dalībniekus, uzrunājām kolēģus gan tiešās, personiskās sarunās, gan telefoniski un izmantojot skolu e-pastus.

Atceroties šo tālākizglītošanas kursu organizatorisko posmu, jāsecina: ne vienmēr katru, mūsaprāt, brīnišķīgu ideju citi uztver ar atsaucību un tam ir jābūt gatavam. Šajā mācību gadā dažādas organizācijas piedāvā skolām milzum daudz interesantu un profesionāli noderīgu bezmaksas tālākizglītības kursu, kurus visus nav iespējams apmeklēt, un cilvēkiem rodas stress, jo ir vēlme piedalīties un attīstīties, bet pietrūkst laika un iespēju.

“

Jāsaprot, ka atturīga uzrunāto cilvēku attieksme vai atteikums nepadara par sliktu mūsu piedāvājumu; vienkārši jāpārdomā, kā pārliecinoši parādīt mūsu piedāvātās norises vērtību, un jāturpina meklēt dalībniekus.

Ja ir vajadzīgs pozitīvs iznākums kādai sarunai, atbalsts kādai idejai, noteikti priekšroka dodama personiskai sarunai – vai tā būtu ar skolēniem, kolēģiem vai kādu institūciju vadītājiem. Telefonsaruna sniedz rezultātu tad, ja ar cilvēku jau ir notikusi komunikācija un ir vēlme e-pastā nosūtītājā informācijā uzsvērt kādu aspektu, piemēram, lūgt pievērst uzmanību plānotajiem norises dalībniekiem un tās mērķim, kas šajā gadījumā bija savstarpēja sadarbība.

Informācijas nosūtīšana e-pastā nav drošs veids, kā uzsākt saziņu, jo iestāžu e-pasti ikdienā ir pārpildīti un cilvēki šo informāciju uztver kā zināmu apgrūtinājumu, tāpēc, visdrīzāk, nepiešķir ziņai pietiekamu vērību. Mūsu gadījumā, piemēram, daži kolēģi atbildēja, ka piedalīsies tikai otrajā vai trešajā seminārā, bet pēc tam izteica nožēlu, ka nebija apmeklējuši visas nodarbības; noskaidrojās, ka viņi nebija izpratuši ne plānoto saturu, ne kopīgo pasākumu jēgu un nozīmi.

Lai gan neiztikām bez sarežģījumiem, sagatavošanās posms bija veiksmīgi noticis un sākās semināri. Pirmajā nodarbību dienā, tas bija oktobra vidus, bija ieplānots runāt par faktiem, viedokļiem un medijpratību. Semināra norises vieta – pie mums, Rīgas 33. vidusskolā. Stress bija milzīgs: vai ieradīsies visi reģistrējušies dalībnieki, vai kāds atnāks arī bez reģistrēšanās (bet pusdienas taču pasūtītas tieši 30 cilvēkiem), kāda būs atmosfēra, kā veidosies attiecības starp cilvēkiem, kuri strādā netālu esošās izglītības iestādēs, kas ilgus gadus apzināti nav sadarbojušās, utt.

Semināru atklāja un klātesošos uzrunāja Rīgas 33. vidusskolas direktore Ināra Kostina, kura izskaidroja visiem semināra ideju un mērķi. Arī IAC direktores Ivetas Vērses uzruna, prezentācija un pozitīvā attieksme jau sākumā izkausēja diezgan lielu daļu telpā jūtamā ledus. Galu galā – vai nu tāpēc, ka ar nodarbību vadītāju Dainu Zelmeni bija izrunātas visas bažas atmosfēras sakarā, vai arī tāpēc, ka viņa ir

augstas raudzes profesionāle un kopumā pozitīvs cilvēks, – viss izdevās lieliski. Nodarbība bija saturīga un domātrosinoša, dalībnieku skaits nepārsniedza plānoto, un cilvēki bija atraisīti, impulsīvi un smaidīgi, iesaistījās diskusijās, komentēja lektores izteikumus. Sava svarīga loma bija arī ēdienam, tas bija skaisti pasniegts un garšīgs. Noslēgumā vienojāmies par nākamo tikšanās vietu un laiku – Rīgas Daugavgrīvas vidusskolā skolēnu brīvlaikā. Tā mēs pamazām uzsākām kopienas profesionāļu savstarpējo iepazīšanos un sadarbību.

Arī Rīgas Daugavgrīvas vidusskola mūs uzņēma viesmīlīgi, semināra dalībnieku rīcībā tika nodota lielā zāle, tika nodrošināts viss darbam nepieciešamais. Šajā reizē nodarbību vadītājs bija cilvēks ar milzīgu pieredzi – Toms Urdze, kas ir resursa metodes.lv autors un augstu novērtēts pieaugušo izglītības speciālists. Seminārs bija veltīts sadarbībai un komandu darba aspektiem, tāpēc Toms piedāvāja dalībniekiem salīdzinoši daudz uzdevumu, kuru veikšanai bija nepieciešams sadarboties gan intelektuāli, gan fiziski (sporta stafetes, stratēģisko situāciju risināšana) un vienoties par kopīgām darbībām, lai katrs uzdevums tiktu izpildīts.

Šoreiz komandas tika veidotas no dažādu izglītības iestāžu pārstāvjiem. No malas vērojot semināra norises gaitu, varēja secināt, ka viss norit jauki: cilvēki aktīvi diskutē, aizrautīgi veic uzdevumus, ir sadevušies rokās, izsaka asprātīgus komentārus utt. Viss izdevās labi, iespējams, arī tāpēc, ka bija brīvdienas, skolotāji bija izgulējušies un atpūtušies. Nobeigumā pateicāmies saimniekiem par viesmīlību un vienojāmies par nākamās tikšanās vietu un laiku.

Noslēdzošā tālākizglītības semināra aktivitāte notika Rīgas 19. vidusskolas ēkā, kas vēsturiski ir pati pirmā skola Bolderājā, turklāt ir arhitektūras piemineklis. Tikšanās notika novembra vidū, tāpēc skola bija saposta gaidāmajiem svētkiem – Latvijas dzimšanas dienai – un noskaņa, tajā ienākot, bija svinīga, it kā atgādinot, ka šī tikšanās ir pēdējā un kolēģus šādā sastāvā tik drīz nesatiksīm, ja nu vienīgi nejauši, ikdienā, jo tagad taču mēs cits citu pazīstam.

Semināru atklāja skolas direktore Ruta Dzene, un svinīgo noskaņu pastiprināja skolēnu ansambļa dziedātās dziesmas Latvijai. Šajā dienā semināra nodarbības vadīja supervizore, psihoterapeite Nikola Dzina, kura, emocionāli stāstot daudzos personiskos un terapeitiskos stāstus un piemērus, vedināja aizdomāties, kā skolotāju no malas uztver bērni un vecāki, kā skolotājam, kas bieži vien ir arī ģimenes cilvēks un vecāks, neizdegt ikdienas darbu rutīnā, kā, savus pienākumus veicot, nenodarīt pāri skolēniem utt. Nodarbība vairāk līdzinājās lekcijai, tāpēc dalībnieki lielākoties klausījās un vien klusi sačukstējās. Laiks paskrēja ātri. Pasākuma noslēgumā visi dalībnieki saņēma apliecības un baltas un sarkanas rozes, kas simbolizēja Latvijas dzimšanas dienas tuvošanos, atgādinot, ka mēs visi esam Latvijas iedzīvotāji, vajadzīgi savai Latvijai, un visi KOPĀ strādājam tās labā.

Noslēguma aptaujas anketas apkopojot, varēja secināt, ka daudzi dalībnieki bija rakstījuši par īpašo, sirsnīgo gaisotni pirmajā seminārā, kas mani kā pasākuma organizatori jo īpaši iepriecināja. Daudziem pirmais seminārs bija palicis prātā arī saturiskā ziņā. Otrajā seminārā iegūtās un izspēlētās praktiskās metodes, pēc dalībnieku domām, tiks izmantotas darbā ar skolēniem, un arī atmosfēra, pēc kolēģu izteikuma, tajā bija jautra, azartiska. Trešā semināra diena lika katram atskatīties uz savu rīcību, uzvedības stilu klasē, mājās, ikdienas situācijās un pārdomāt, vai nepieciešams ko mainīt.

Katrs, kurš pasākumā piedalījās ar vēlmi kaut ko uzzināt un iemācīties, daudz ieguva. Taču arī tie, kas atnāca satikties, draudzēties un atpūsties, bija apmierināti, jo ieguva ne vien to, ko vēlējās, piemēram, jaunus draugus un iespaidus, bet, pašiem par pārsteigumu, arī noderīgas profesionālas atziņas.

Mūsu organizētais tālākizglītības pasākums noslēdzās novembra vidū, bet atmiņas joprojām ir dzīvas un spilgtas un sajūta ir ļoti laba.

Katram, kas šaubās, vai ko tādu organizēt savā kopienā vai novadā, vispirms ir jāatrod līdzīgi domājošie, jāgūst apstiprinājums savām idejām, jācenšas darīt visu atklāti un godīgi, tad pozitīvs rezultāts un arī gandarījums būs neizbēgams!

Cilvēks spēj paveikt ļoti daudz... Mēs, skolotāji un citi skolas darbinieki, nereti jūtamies pārslogoti un noguruši, ikdienas darbus veicot, taču, sākuši rosīties un darīt kaut ko jaunu, sajūtam aizrautību, saredzam darāmā jēgu, un tad arī apstākļi sakrīt tā, ka viss labi izdodas un veiksmīgi kārtojas. Un kur nu vēl brīnišķīgā gandarījuma sajūta, kad iecerētais ir paveikts! Gribētos cerēt, ka tas attiecību atkusnis, lielā pozitīvā enerģija, kuru pasākumā iesaistītie cilvēki radīja ar kopā būšanu un kopā strādāšanu, veiksmīgi sagaidīs pavasari, siltumu un sauli un mūsu attiecībās iestāsies īsta vasara – bez ledus un sastinguma.

Par pasākuma norisi un gūto pieredzi vissirsnīgākais paldies IAC vadībai, *British Council* pārstāvniecībai Latvijā, Rīgas Domes Izglītības, kultūras un sporta departamentam, visu Bolderājas un Daugavgrīvas izglītības iestāžu direktoriem un pirmsskolas izglītības iestāžu vadītājiem, kā arī katram pedagogam, audzinātājam un izglītības iestādes darbiniekam par piedalīšanos un atbalstu!

Es nezinu, kas tas būs – seminārs, lekcija, groziņu pēcpusdiena, pārgājiens ar pikniku vai kas cits –, bet man ir sajūta, ka iesāktā sadarbība vēl kādā veidā turpināsies. Un kāpēc gan ne?

Jelgavas 6. vidusskolas projekta komanda

“IDEJU KAFEJNĪCA” PEDAGOGIEM JELGAVAS 6. VIDUSSKOLĀ

2019. gada 28. novembra pēcpusdienā Jelgavas 6. vidusskolā norisinājās “Ideju kafejnīca”, kurā visas projektā “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ” iegūtās zināšanas un prasmes kā siltu kafiju pasniedzām kolēģiem. Savukārt kūka pie kafijas bija sagatavotie materiāli, kurus skolotāji turpmāk varēs izmantot mācību un klases stundās.

Kāpēc kafejnīca?

“

Pēc garas un grūtas darba dienas grūti koncentrēties darbam, tāpēc nolēmām kolēģiem noorganizēt pasākumu neformālā gaisotnē pie kafijas tases un kraukšķīgiem cepumiem, kas palīdzēja noņemt nogurumu un iedvesmoja darbam.

Pasākuma sākumā skolotāji tika aicināti sadalīties grupās. Lai tas notiktu pēc nejaušības principa, katram bija jāizvēlas fotogrāfijas fragments, kurus saliekot kopā, jāizveidojas dabas ainavai – un arī jaunajai komandai. Katra komanda ieņēma vietu pie galda, uz kura bija uzlikts papīra šķīvītis ar vienu no šādiem uzrakstiem: dienas analītiķis, dienas joks, dienas komentārs, slepenie novērotāji, stils un mode. Kolēģiem nodarbības laikā bija ne tikai jābūt vēriģiem attiecībā uz saturu, bet arī jāpiefiksē savai komandai vajadzīgie novērojumi, lai nodarbības noslēgumā par tiem ziņotu. Šī aktivitāte – “Ziņotāji” – noskatīta IAC Vasaras skolas laikā, kur tā atklājās gan kā jautra, gan saturiski jēgpilna darbība, piemēram, padziļinot izpratni par medijiem un to sniegtajām ziņām.

Nākamais kafejnīcas uzdevums bija tālāka iepazīšanās un iesildīšanās. Pedagogi sadalījās pa pāriem, pateica viens otram komplimentu, savukārt komplimenta saņēmējs laipni atbildēja: “Es to jau zināju!” Arī šai vienkāršajai darbībai ir svarīgs uzdevums – apzināties savas pozitīvās puses un nostiprināt pozitīvu pašvērtējumu.

Tālākajā nodarbības gaitā projekta komanda iepazīstināja kolēģus ar projekta “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ” mērķiem un tālākizglītības pasākumos gūtajām zināšanām un idejām. Mūsuprāt, vērtīgākās atziņas un ieteikumi, kas palīdz darbā ar jauniešiem, noderēs arī kolēģiem:

- Neko par jauniešiem bez jauniešiem!
- Neizdomā jauniešu vietā... domājiet kopā!
- Uzzini, ko viņi vēlas!
- Vadi ideju procesu!
- Pārtransformē viņu idejas jaunā gultnē, piedāvājot kaut ko jaunu, ko viņi nezina!
- Piedalies un ietekmē!
- Sāc ar sevi!
- Nav tāda vārda “nevaru”, ir vārds “negribu”!

Zināšanas projektā tika krātas gada garumā, bet pasākumam bija jāiekļaujas pusotrā stundā, tāpēc izlēmām konkrētāk pievērsties medijpratībai un kritiskajai domāšanai, kas aktuālas gan mūsdienu jauniešiem, gan pedagogiem. Uz papīra šķīvīšiem (kafejnīca taču!) katrs tika lūgts uzrakstīt savu mediju ēdienkarti. Protams, ka lielāko daļu aizņēma internets. Aizvien mazāk, kā izrādās, lietojam drukātos avotus. Šajā situācijā aktuāls ir jautājums, vai var ticēt visam, kas publicēts internetā?

Turpinot tematu par medijpratību un kritisko domāšanu, skolotājiem tika piedāvātas 2015. gada TOP prasmes, aicinot prognozēt 2020. gada TOP prasmes. Rezultāti bija interesanti! Tad piedāvājam pētījuma rezultātus.

10 TOP prasmes

2020. gadā

1. Problēmu risināšana
- 2. Kritiskā domāšana**
3. Radošums
4. Cilvēku vadīšana
5. Sadarbība ar citiem
6. Emocionālā inteliģence
7. Lēmumu pieņemšana
8. Prasme apkalpot
9. Prasme sarunāties
10. Elastība: spēja uz klausīt atšķirīgo, mainīt savu viedokli

2015. gadā

1. Problēmu risināšana
2. Sadarbība ar citiem
3. Cilvēku vadīšana
- 4. Kritiskā domāšana**
5. Prasme sarunāties
6. Kvalitātes kontrole
7. Prasme apkalpot
8. Lēmumu pieņemšana
9. Prasme klausīties
10. Radošums

The World Economic Forum. The Future of Jobs Employment, Skills and Workforce Strategy for the Fourth Industrial Revolution, 2016

Noslēgumā izrunājam, cik svarīga mūsdienās ir kritiskā domāšana, piedāvājot piemērus no interneta vides. Izrunājam, kas ir mēme – ideja, parodija vai joks, kas izplatās interneta vidē un var būt video vai attēls ar lakonisku tekstu. Šāda izpausmes forma var noderēt arī mācību procesā, jo labas mēmes izveidošana prasa nopietni pārzināt izvēlēto tematu. Lieliski piemēri atrodami Latvijas kultūras kanona tīmekļvietnē <https://kulturaskanons.lv/kulturas-kanona-konkurss/>. Tālāk piedāvājam komandām izveidot mēmi par savu skolu – Jelgavas 6. vidusskolu –, un tas izvērtās par interesantu un aizraujošu procesu.

Ejot prom no kafejnīcas, katrs saņēma līdzņemšanai ciemkukuli – gatavus materiālus, kurus var izmantot klases stundās, lai runātu par medijpratību. Tāda – vērtīga, jautra un iedvesmojoša – bija šī pēcpusdiena “Ideju kafejnīcā”.

Gita Pohevisa, Rīgas Purvciema vidusskola

KOPĀ MĒS ESAM KOMANDA JEB MŪSU CEĻI VĒL KRUSTOSIES!

Ar šādu atziņu noslēdzās mūsu skolā, Rīgas Purvciema vidusskolā, 2019. gada novembrī organizētais sadarbības pasākums ar Jelgavas 6. vidusskolu un Ropažu novada vidusskolu.

Bet kā sākās šis stāsts? 2018. gada novembrī, saņemot piedāvājumu iesaistīties Izglītības attīstības centra (IAC) un *British Council* organizētajā projektā “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ!”,

“

mēs skolā vēl nenojautām, kādā pieredzes, ideju, sadarbības un dažnedažādu pozitīvu aktivitāšu virpulī tiksim ierauti.

Sākotnēji iepatikās doma: jā, projekts varētu būt interesants mūsu skolas jauniešiem, jo kā tad citādi integrēties un apgūt latviešu valodu, ja ne kontaktējoties, tiekoties, draudzējoties un mācoties KOPĀ, t. sk. ar citu skolu skolēniem un pedagogiem.

Un tā tas sākās... Ar maziem izziņas solīšiem semināros, ziemas un vasaras skolās, ar fantastiskiem lektoriem un daudzām atziņām, piemēram, ar atziņu, ka lokālais ir globāls, kam piekrītam un par ko balsojam abām rokām un kājām. Mums Latvijā ir tik daudz vērtību, pozitīvu pieredzes stāstu, ar ko dalīties; tik daudz vietu, kuras apmeklēt, ar kurām lepoties un ko rādīt citiem! Šī atziņa pilnīgi noteikti apstiprinājās 2019. gada pavasarī, kad devāmies kultūrizglītojošajā izziņas braucienā uz Daugavpili, apmeklējot Daugavpils Vienības pamatskolu, Marka Rotko mākslas centru, Daugavpils cietoksni un Daugavpils teātra izrādi “Raudupiete” Jura Joneļa režijā.

“

Tas bija pārsteigums – arī tālu no galvaspilsētas kultūras un mākslas dzīves esot, var baudīt, meklēt un izzināt, sastopoties ar unikālām vērtībām un augstas kvalitātes mākslu.

Sekoja arī citas pieredzes, par ko esam pateicīgi IAC komandai, piemēram, piedalīšanās sarunu festivālā “Lampa”, kuru diezin vai daudzi no mums apmeklētu, ja nebūtu šī projekta. Vai arī rudenī, kad mūsu skolas viesi bija LU Lībiešu institūta speciālisti, kas pārsteidza, bet arī apstiprināja atziņu par globālo un lokālo, stāstot par Latvijā unikālo lībiešu valodu.

Milzīgs paldies mūsu sadarbības skolām – Jelgavas 6. vidusskolai un Ropažu novada vidusskolai –, kuras droši jau varam dēvēt par draugiem.

Projekts “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ!” ir iegājis finiša taisnē un tam drīz jābeidzas. Tas ir skumji, bet reizē patīkami un gaiši ir mūsu ieguvumi šī gada laikā. Mēs esam labāk iepazīnuši Latviju, ieguvuši jaunu pieredzi un zināšanas, un, galvenais, jaunus un uzticamus draugus, ar kuriem turpināsim tikties.

Latvijas valsts svētku ieskaņā 2019. gada 6. novembrī mūsu skolas projekta komanda aicināja savus draugus uz Rīgu, lai svinētu kopābūšanas svētkus, iepazītu cits citu vēl labāk un iegūtu jaunas zināšanas par Latviju.

Šim notikumam gatavojāmies jau labu laiku pirms noteiktās dienas. Kopā ar radošo skolēnu grupu un skolotājiem veidojām pasākuma programmu, kas būtu interesanta gan mūsu skolas, gan citu skolu skolēniem. Sapratām, ka bez aktivitātēm skolā būtu interesanti aplūkot arī citus Rīgā pieejamus kultūrizglītojošus projektus un piedalīties tajos. Kā viena no iespējām tika aplūkota ideja par Latvijas Nacionālo bibliotēku (LNB), kurā ir iespējams apmeklēt dažādas izglītojošas darbnīcas, meistarklases un nodarbības. Tā nu savā pasākuma plānā, sazinoties ar LNB, iekļāvām nodarbības, kuras mums būtu saistošas, un domājām arī par otro pasākuma daļu skolā.

Agrā novembra rītā Jelgavas 6. vidusskolas, Ropažu novada vidusskolas un Rīgas Purvciema vidusskolas skolēnu un skolotāju komandas satikās Rīgā pie Latvijas Nacionālās bibliotēkas. Pirmais uzdevums bija radoša darbošanās marmorēšanas darbnīcā. Darbnīcas dalībnieki iepazīna un izmēģināja senu papīra dekorēšanas tehniku – marmorēšanu. Katrs skolēns, izvēloties savus krāsu salikumus un to intensitāti, veidoja rakstu uz ūdens virsmas, no kuras tas tika pārnesti uz papīra. Šie radošie krāsainie darbi jau nedaudz vēlāk, decembrī, tika izmantoti Ziemassvētku kartīšu veidošanā.

Piedalījāmies arī LNB izveidotajā orientēšanās spēlē Gaismas pili.

“

Latvijas kultūras kanona spēles uzdevums ir pievērst uzmanību detaļām, unikāliem bibliotēkas vēstures un krājumu materiāliem, kā arī interesantām vietām bibliotēkā. Spēlē varēja piedzīvot to, ka bibliotēkas krājumos nav tikai grāmatas, tur ir arī kartes, pastkartes, mūzikas ieraksti, manuskripti un citi materiāli.

Tāpat spēle ļāva uzzināt ko jaunu par personībām un notikumiem, kas saistīti gan ar Latvijas valsts simtgadi, gan Latvijas kultūras kanonu, gan Latvijas Nacionālās bibliotēkas vēsturi.

Pēc aktivitātēm LNB devāmies uz mūsu skolu, kur, kopā ar viesiem izstaigājot skolas gaitenīšus un kabinetus, mūsu skolas skolēni stāstīja par savas skolas vēsturi un ikdienu. 11. klašu skolēni bija izveidojuši fotogrāfiju izstādi “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ” un sagatavojuši prezentāciju par skolu.

Tad izspēlējām Latvijas iepazīšanas spēli “Es mīlu Tevi, Latvija!”, kas šķita interesanta visiem. Spēlē (skat. pielikumā) bija iekļautas divas daļas: pirmā – jautājumi par Latvijas pilsētām, vietām, nozīmīgiem cilvēkiem un otrā daļa – muzikāla spēle, kuras dalībnieki, uzlikuši ausiņas, klausījās pazīstamu latviešu mūziķu (piemēram, “Prāta vētra”, “Līvi”, “Bermudu divstūris”, Aija Andrejeva) dziesmas, attēloja tās ar žestiem un mīmiku, bet komandai bija šī dziesma jāuzmin. Tad dziesmu atskaņojām skaļi.

Spēli bija izveidojusi mūsu skolas skolotāja G. Pohevisa sadarbībā ar 9. klases skolēniem. Skolēniem tika dots uzdevums padomāt par to, kā būtu interesanti un arī izzinoši darboties saistībā ar Latvijas valsts dzimšanas dienas svinībām novembrī. Skolēnu ideja bija PRĀTA SPĒLE, kurā varētu iekļaut uzdevumus par Latvijai nozīmīgiem cilvēkiem un vietām. Skolēni patstāvīgi izvēlējās gan cilvēkus, vietas un pilsētas, gan arī attēlus, kuri varētu asociēties ar šiem cilvēkiem, vietām un pilsētām. Līdzīgi bija arī ar muzikālo spēles daļu. Tā pakāpeniski, koordinējot skolēnu darbu, tapa prāta spēle “Es mīlu Tevi, Latvija!”. Šo spēli var izmantot klašu audzinātāji, latviešu valodas skolotāji, ja ir vēlme aktīvi, radoši un izzinoši darboties Latvijas novembra svētku noskaņās pilsoniskās un patriotiskās audzināšanas ietvaros. Pilsoniskā audzināšana ir atbildības veidošana, kas sevī ietver skolēna pašapziņu, cieņu pret valsti, lojalitāti, mīlestību pret savu dzimteni un kultūras mantojumu, un to var attīstīt caur šādu interaktīvu, izzinošu darbību.

Noslēgumā domājām par nākamajiem sadarbības projektiem, fantazējām par to, ko mēs varētu darīt KOPĀ arī nākotnē. Ideju bija milzum daudz, to skaitā sporta spēles, radošas aktivitātes, ceļojumi, kā arī skolēnu domes apmaiņas pasākumi un sadarbības projekti.

Ceram, ka sadarbība turpināsies, jo esam sapratuši, ka mūsu spēks ir cieņā citam pret citu un vēlmē piedzīvot un atklāt jauno, nezināmo, jo gūtais ir neatņemams.

Ksenija Zabalujeva, Preiļu 2. vidusskolas 12. klases skolniece

PASĀKUMS “BALTIJAS CEĻAM – 30” PREIĻU 2. VIDUSSKOLĀ

Iedvesmojoties no projekta “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ” norisēs gūtajām idejām, Tēvzemes nedēļas ietvaros mūsu skolā tika organizēts Baltijas ceļam veltīts pasākums, kas notika 14. novembrī. Šogad šai akcijai apritēja 30 gadi, tāpēc ļoti svarīgi atcerēties mūsu dzimtenes vēsturi, noskaidrot un labāk izprast, kāpēc šis notikums ir īpaši svarīgs Latvijai un visiem valsts iedzīvotājiem.

Skolēni, kuri šo laiku nav piedzīvojuši, tikai no vēstures grāmatām zina, ka 1989. gada 23. augustā aptuveni 2 miljoni Latvijas, Lietuvas un Igaunijas iedzīvotāju sadevās rokās un izveidoja cilvēku ķēdi, savienojot Baltijas valstu galvaspilsētas Viļņu, Rīgu un Tallinu. Šādā veidā tika pieminēts 1939. gada 23. augustā starp Vāciju un PSRS parakstītais Molotova–Ribentropa pakts un slepenā vienošanās par Baltijas valstu teritoriju sadali. Akcijas “Baltijas ceļš” dalībnieki apvienojās ar vienu galveno mērķi – kopīgiem spēkiem atgūt Baltijas valstu neatkarību.

“

“Baltijas ceļa” notikumus īsti neatceras arī mūsdienu skolēnu vecāki, tāpēc norises dalībnieki un aculiecinieki jāmeklē vecvecāku un citu kopienas locekļu vidū.

Skolā sarīkotā pasākuma laikā 11. un 12. klases skolēni uzstājās ar prezentācijām par Molotova–Ribentropa paktu un akcijas “Baltijas ceļš” norisi un tās nozīmi mūsdienās. Tālākais bija vēl interesantāks – pie mums viesojās Tekla Bekeša, Preiļu Vēstures un lietišķās mākslas muzeja direktore, lai dalītos savās atmiņās. Viņa piedalījies “Baltijas ceļa” posmā netālu no Cēsīm. Tikšanās laikā viņa stāstīja, kas notika akcijas norises dienā un kā tā tika gatavota. “Tās bija īpašas emocijas, kad visi sadevāmies rokās. Varēja just, ka mūsos ir spēks, ka esam vienota un stipra tauta,” uzsvēra Tekla Bekeša.

Bez šaubām, šis pasākums bija ļoti interesants, izglītojošs un nozīmīgs, jo atcerējāmies mūsu valsts vēsturiskos notikumus, kas bija nepieciešami, lai Latvija atgūtu savu neatkarību. Milzīgs paldies pasākuma organizatorei – vēstures skolotājai Allai Andrejevai!

Alina Vasiļjeva, Ilūkstes Raiņa vidusskolas 11. b klases skolniece

SADRAUDZĪBAS SPĒLES SĒLIJĀ

Iedvesmojoties no IAC projektā pieredzētā, 18. oktobrī Sēlijā, Ilūkstē, vēl precīzāk – Ilūkstes Raiņa vidusskolā –, notika sportisks un atraktīvs pasākums Sadraudzības spēles.

Mēs, projekta komanda, sadarbībā ar vidusskolēnu pašpārvaldi gatavojāmies ļoti cītīgi, jo gribējām, lai pasākums patiktu gan pašiem, gan citiem.

“

Mums šķita, ka uzrakstīt un nosūtīt ielūgumu papīra formātā ir pārāk banāli, tāpēc mēs nofilmējām videoielūgumu, kurā paziņojām pasākuma datumu un laiku un uzdevām mājasdarbu: sagatavot kādu aktivitāti, ko varētu iemācīt citiem.

Uzlūgto skolu bija vairāk, nekā ieradās, līdz ar to guvām pieredzi: ne visi, kurus ielūdz, atbrauc ciemos. Mūs sadzirdēja un atbalstīja trīs skolas: Daugavpils 10. vidusskola, Daugavpils Vienības pamatskola un Varakļānu vidusskola.

Pasākuma sagatavošanā aktīvi iesaistījās sporta skolotājs Jānis Jarāns, kurš mums palīdzēja izdomāt interesantas un neparastas stafetes, kas patiktu jauniešiem. Izrādījās, ka darāmo darbu un risināmo jautājumu ir ļoti daudz: kā mēs satiksim jauniešus, kurš un kā novadīs pasākumu, kurš atbildēs par mūziku, lai būtu jautrāk, kādas būs aktivitātes, kur visas aktivitātes notiks, kurš tiesās stafetes, kāda būs pasākuma atklāšana un noslēgums, kur rīkot kafijas pauzi, kurš uzrakstīs scenāriju...

“

Lai to visu paveiktu, vajadzēja kļūt par vienotu komandu, “saslēgties dūrītē”, palīdzēt cits citam, atbalstīt un darīt visu KOPĀ.

Jau uzsākot darboties jauniešu integrācijas un līdzdalības sekmēšanas projektā “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ”, mēs izveidojām divas *WhatsApp* grupas. Vienā no tām bija četri skolas komandas pārstāvji, kuri piedalās IAC organizētajās aktivitātēs, otrā apvienojās skolas projekta komanda – divi skolotāji un 10 skolēni.

Stafetes uzticējām organizēt komandas zēniem, un par tām atbildēja Aleksejs Formanickis, Vlads Sokolovs, Sandis Trafimovs, Ģints Šeršņovs un sporta skolotājs Jānis Jarāns. Iedvesmu stafešu un spēļu organizēšanai smēlāmies dažādos interneta resursos.

Pasākumu vadīt uzņēmās Nikola Lapa. Tiesnešu lomās iejutās Aleksejs, Vlads, Sandis, Ģints, kā arī Alīna Vasiļjeva, Estere Rakicka, Nikola Lapa, Diana Timoškova.

Mēs visi vēlējamies, lai pasākums izdotos tāds, kādu mēs paši vēlētos apmeklēt.

“

Dažreiz, lai saprastu, kādu pasākumu rīkot, ir jāiedomājas, ka mēs esam pasākuma dalībnieki, nevis organizatori. Jāpadomā, kas mums pašiem patiktu, tad tas patiks arī citiem un būs interesanti.

Lai varētu novērtēt to, cik liela ir iespēja, ka mēs varam veidot pasākumu, kādu bijām iedomājušies, mēs konsultējāmies ar mūsu skolotājām Silviju Romaņenkovu un Andželiku Pabērzu. Kopējiem spēkiem mēs saplānojām budžetu šim pasākumam, pieteicām dalībniekiem pusdienas, sadalījām pienākumus, izdomājām aktivitātes un ar nepacietību gaidījām viesus.

Pienāca 18. oktobris. Pulksten 14.00 sākās mūsu pasākums. Mēs sagaidījām viesus, pulcējāmies skolas sporta zālē. Nikola Lapa atklāja pasākumu, pateicības vārdus teica un dalībniekus motivēja skolotāja Silvija Romaņenkova, dziesmu visiem klātesošajiem izpildīja 9. klases skolnieces Evelīna Rusecka un Dana Viviāna Cirse, un tad jau arī mēs sadalījām visus dalībniekus pa komandām. Mēs bijām nolēmuši veidot jauktās komandas, lai katrā komandā būtu dažādu skolu dalībnieki un veidotos sadarbība un draudzība starp skolām, kā arī skolēni varētu atrast sev jaunus draugus.

Sporta spēļu organizācija bija šāda: katrai jauniešu komandai vajadzēja piedalīties dažādās sporta aktivitātēs. Pēdējā stafete bija visiem kopā sporta zālē. Tad komandām tika dots laiks apskatīt skolu. Apbalvošana jeb pasākuma 2. daļa notika skolas aktu zālē. Nepiespiestā un draudzīgā atmosfērā tika baudīta tēja un dažādi našķi un demonstrētas aktivitātes, kuras bija sarūpējušas visu skolu komandas.

Visus patīkami pārsteidza Daugavpils 10. vidusskolas komanda, kuriem līdz bija arī priekšnesums ar humoristisku pieskaņu. Viņi sagatavoja deju, kuru parādīja pārējiem.

Pasākuma noslēgumā mēs pateicāmies visiem par to, ka viņi atbrauca, un par piedalīšanos un lūdzām uzrakstīt, kas viņiem šajā pasākumā patika visvairāk un ko tas viņiem deva. Ar lielu nepacietību apkopojām pasākuma izvērtējuma lapiņās sniegto informāciju. Un, lūk, – trīs skolēni uzrakstīja, ka pasākums bija *foršs* un viņi gaida mūs ciemos Varakļānos. Daudzi teica, ka ieguvuši jaunus draugus un jaunu pieredzi. Viens skolēns atzinīgi novērtēja jaukto komandu izveidi, jo komandā bija skolēni, kuru sarunvaloda ikdienā ir gan latviešu, gan krievu. Īpašu pieredzi guva Varakļānu vidusskolas skolēni, jo viņi dzīvo izteikti latviskā vidē un krievu valoda viņiem ir gana sveša. Nebija nevienas sliktas atsauksmes, un tas liecina par to, ka pasākums izdevās.

“

**Organizēt pasākumu var iemācīties tikai tad, ja to dara.
Paldies skolotājām, ka nejaucās un nedarīja mūsu vietā!
Esam pārrunājuši, kur kļūdījāmies un kas mums izdevās,
tāpēc nākamajā reizē zināsim, kā izvairīties no kļūdām.**

Jautāju direktora vietniecei Andželikai Pabērzaī, kāds ieguvums skolaī ir no darbošanās jauniešu integrācijas projektā. Skolotāja Pabērza atzina, ka ir ļoti priecīga par jauniešu aktivitātēm, organizētajiem pasākumiem, jo projekts “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ” šajā mācību gadā sasaucas ar skolas izvirzīto prioritāti par vienota, saliedēta un draudzīga skolas kolektīva veidošanu. Projekta aktivitātes skolā ļoti organiski papildina arī skolas iekšējos pasākumus par sadarbību, saliedētību, izpalīdzību. Ilūkstes Raiņa vidusskolai tas ir ļoti aktuāli, jo skola piedzīvojusi reorganizāciju un jau otro gadu mācās dzīvot KOPĀ. Paldies par iespēju piedzīvot notikumus, satikt jaunus draugus un saprast, ka mums blakus dzīvo nevis svešinieki, bet domubiedri.

Foto un video autors ir Aleksejs Formanickis, 11. b klases skolēns

ILŪKSTES RAIŅA VIDUSSKOLAS SADRAUDZĪBAS SPĒĻU STAFEŠU APRAKSTI

1. Stafete. “Sadarbības caurules”

Stafetes apraksts. Komandā ir 10 dalībnieki. Katrs dalībnieks saņem puscauruli, kura ir veidota no viegli salokāma materiāla. Stafetes sākumposmā stāv tiesnesis ar galda tenisa bumbiņu un hronometru rokās. Visi desmit stafetes dalībnieki ir nostājušies vienā kolonnā. Katram dalībniekam rokās ir puscaurule. Tiek dots uzdevums izveidot vienu garu puscauruli, saliekot kopā atsevišķās puscaurules. Kopīgās puscaurules iekšpusē (kolonnas beigās) tiesnesis novieto tenisa bumbiņu. Bumbiņa sāk ripot uz priekšu pa kopīgo komandas puscauruli. Tiklīdz bumbiņa pārripo pēdējā komandas dalībnieka puscaurules robežu, viņš ātrā un veiklā solī ar visu savu atsevišķo puscauruli dodas uz kolonnas sākumu, nostājas tās priekšā un pagarina kopējo puscauruli, jo bumbiņa ripo uz priekšu un nedrīkst nokrist zemē pirms norādītā stafetes finiša.

Ja bumbiņa nokrīt, komandas dalībnieki to paceļ un turpina stafeti no tās vietas, kur tika pieļauta kļūda.

Skatīts tīmekļvietnē www.games4youthgroups.com/co-operation-games.html.

2. Stafete. “Burtiņu puzzle”

Stafetes apraksts. Nelielā laukumā (5 x 5 m) ir novietoti puzzle gabaliņi. Uz katra puzzle gabaliņa ir attēlots kāds burts. Stafetes tiesnesis nosauc pirmo vārdu, kas ir jāsaliek no burtiem. Skolēniem ir jāsameklē puzzle gabaliņi ar attiecīgajiem burtiem un tie jāsavieno vienā vārdā. Vārdi, kas bija jāsaliek stafetes ietvaros, – sports, skola, klase, svētki, atpūta.

Skatīts tīmekļvietnēs <http://www.lpii-saulite.lv/a1014/arhivs/20142015-mac-g/svecu-menesis-pie-zvaigznitem/> un www.games4youthgroups.com/co-operation-games.html.

3. Stafete. “Sadarbības lente”

Stafetes apraksts. 5 skolēni piedalās vienā stafetes posmā, un citi 5 skolēni piedalās otrā stafetes posmā. Pirmie 5 skolēni sastājas vienā kolonnā, ņem rokā sadarbības lenti, novieto to tā, lai daļa lentes būtu katram zem pēdām un daļa tiek turēta paceltās rokās. Uzdevums: tipinot maziem solīšiem un ar rokām pārtverot lenti uz priekšu, visiem vienlaicīgi pārvietoties uz priekšu un nokļūt no viena konusa līdz otram, tad apgriezties un tādā pašā veidā doties atpakaļ līdz pirmajam konusam, kur gaida otra komandas daļa, kurai jāveic tas pats uzdevums tādā pašā veidā un jāfinišē.

Skatīts tīmekļvietnēs <https://www.realspiedzivojums.lv/piedāvājam/ģimenēm/39-sporta-spēles-bērniem>, un <http://annelsatrakcijas.lv/lv/attractions-for-sport-11002/mazaas-26030>, un <https://kidactivities.net/41-fun-cooperative-games-for-kids/>.

4. Stafete. “Konusu piramīda”

Stafetes apraksts. Katra komanda saņem 12 konusus, no kuriem ir jāizveido divas piramīdas. Pirmajā rindā ir jānovieto trīs konusi, uz tiem jāliek divi konusi un uz tiem jāuzliek viens konuss. Katrai komandai jāizveido divas šādas piramīdas. Kad abas izveidotās piramīdas turas stabili, tiek fiksēts stafetes izpildes laiks.

Skatīts tīmekļvietnēs <https://kidactivities.net/41-fun-cooperative-games-for-kids/> un www.games4youthgroups.com/co-operation-games.html.

5. Stafete. “Palaga stafete”

Stafetes apraksts. Stafetes dalībnieki sastājas apkārt palagam, uz kura ir novietotas divdesmit krāsainas bumbiņas. Katrs dalībnieks satver kādu palaga maliņu, un visi kopā to ar bumbiņām paceļ no grīdas. Uzdevums: vienas minūtes laikā pēc iespējas vairāk reižu uzvest uz augšu visas bumbiņas un tad tās ar palagu noņemt. Ir svarīgi metiena un ķēriena laikā pazeidēt pēc iespējas mazāk bumbiņu.

Skatīts tīmekļvietnēs www.games4youthgroups.com/co-operation-games.html un <https://www.ultimatecampresource.com/camp-games/cooperative-games/>.

6. Stafete. “Krāsaino bumbiņu stafete”

Stafetes apraksts. Sporta zālē novieto četrus dažādu krāsu vingrošanas riņķus un netālu no tiem izber četru krāsu bumbiņas (kopā 100). Uz dažām bumbiņām ir uzrakstīti burti. Pirmais uzdevums: sameklēt, atnest krāsainās bumbiņas un salikt tās atbilstošās krāsas vingrošanas aplī. Kad bumbiņas ir sašķirotas, katrā aplī ir jāsaliek konkrēts vārds. Tiesnesis paziņo, ka ir jāizveido frāze “Sadraudzības skolu Sporta spēles”. Vienā aplī ir vārds “Sadraudzības”, otrā “skolu” utt.

Skatīts tīmekļvietnēs <https://www.ultimatecampresource.com/camp-games/cooperative-games/> un www.games4youthgroups.com/co-operation-games.html.

7. Kopējā stafete. “Sporta puzzle”

Stafetes apraksts. Visas komandas sastājas kolonnās. Zāles centrā ir nolikti vingrošanas riņķi, kuros ir 10 puzzle gabaliņi. Sporta zāles beigās ir novietoti tukši vingrošanas riņķi. Uzdevums: pirmais dalībnieks skrien līdz zāles centram, paņem vienu puzzle gabaliņu, tad aizskrien līdz tukšajam vingrošanas riņķim un ieliek tajā puzzle gabaliņu. Pēc tam skrien atpakaļ pie komandas un nodod stafeti nākamajam dalībniekam. Tā turpina, līdz desmitais dalībnieks ir aiznesis pēdējo puzzle gabaliņu un aizskrējis pie pārējās komandas. Tad komanda sadodas rokās, skrien pie vingrošanas riņķa, kurā novietoti puzzle gabaliņi, un saliek no tiem puzzle. Uzvar tā komanda, kura visātrāk un visprecīzāk saliek puzzle.

Kopējās stafetes autors – sporta skolotājs Jānis Jarāns.

Aija Paškoviča, Irina Aleksandrenkova, Vija Ziemele,
Jaunogres vidusskola

EIROPAS DIENAS PASĀKUMS UN EIROPAS PARLAMENTA VĒLĒŠANU SIMULĀCIJAS SPĒLE JAUNOGRES VIDUSSKOLĀ

2019. gada 9. maijā Jaunogres vidusskolā norisinājās Eiropas dienas pasākums, kura ietvaros 7.–12. klašu skolēni piedalījās dažādās spēlēs par Eiropas Savienību, Latvijas ceļu uz ES, kā arī notika Eiropas parlamenta vēlēšanu simulācijas spēle.

Skolas pedagoģiskais kolektīvs daudz darba iegulda, lai sekmētu mūsu skolēnu patriotismu un pilsonisko zināšanu, prasmju un vērtību apguvi un pilsonisko līdzdalību skolas, vietējās kopienas, valsts dzīvē. Tieši tāpēc

“

mums liekas svarīgi organizēt un vadīt pasākumus, kas ļauj vidusskolas skolēniem sajust savu piederību Eiropas Savienībai, izprast aktīvas līdzdalības nozīmīgumu.

Iesaistot skolēnus pasākumu organizēšanā, tiek veicinātas jauniešu domāšanas un rīcības izpausmes, kā arī vērtības – atbildība, solidaritāte, taisnīgums un tolerance.

Eiropas dienai veltītā pasākuma mērķis bija pilnveidot skolēnu zināšanas par Eiropas Savienību, stiprināt skolēnu pilsoniskuma un līdzdalības apziņu un prasmes, kā arī nostiprināt skolēnu apziņu par sevi kā atbildīgu Latvijas un Eiropas iedzīvotāju un pilsoni.

Pasākuma sagatavošanā un organizēšanā tika iesaistīti 12. klases skolēni. Darbu koordinēja vēstures un sociālo zinību skolotāja Aija Paškoviča. Sagatavošanas posms prasīja no skolēniem pienākumu sadales un plānošanas iemaņas, prasmi patstāvīgi un atbildīgi strādāt, kā arī sniegt palīdzību klasesbiedriem, lai kopējais darbs tiktu paveikts kvalitatīvi un laikus.

Skolēni kopā ar skolotāju pārdomāja un izveidoja piecas pieturas ar uzdevumiem par Eiropas Savienību: ES vēsture, Latvijas ceļš uz ES, ES karte, spēle “Eiropas bingo”, spēle “Dzīvo, runā, draudzējies!”. Uzdevumu sagatavošanā tika izmantots metodiskais materiāls “Vitamīns ES”.

7.–11. klašu skolēni kopā ar klases audzinātājiem tika aicināti uz pasākumu ar speciāli sagatavotu sludinājumu. Pasākuma norisei katrai klasei tika atvēlēta sava mācību stunda. Šīs stundas laikā skolēni, sadaloties grupās, centās parādīt savu kompetenci, kā arī savas zināšanas par ES un sadarbības prasmes. Eiropas dienai veltītajā pasākumā piedalījās arī skolas pašpārvaldes pārstāvji, palīdzot koordinēt skolēnu grupu pārvietošanos.

Skolēni uzsvēra, ka “liela nozīme ir komandai, daudz kas atkarīgs no cilvēkiem, kas ir blakus”. Spēles dalībnieki atzina, ka uzzinājuši daudz jauna un interesanta par Eiropas Savienības struktūru un tās ietekmi uz Latvijas likumdošanu. “Man bija atklājums, ka 80 % Latvijas likumu ir balstīti uz Eiropas Parlamenta lēmumiem. Es nezināju, ka Eiropas Parlaments ir vienīgā tieši ievēlētā Eiropas Savienības institūcija,” savos iespaidos dalījās 8. klases skolniece.

Eiropas Parlamentam ir līdzlemšanas tiesības Eiropas Savienības likumdošanas procesā, un tā pieņemtie likumi attiecas arī uz Latviju. Latvijas jauniešiem pirms savas izvēles veikšanas Eiropas Parlamenta vēlēšanās bija svarīgi iepazīties ar Eiropas Savienības nozīmi mūsu valsts dzīvē, un vislabāk to darīt praktiski – Eiropas Parlamenta vēlēšanu simulācijas spēlē. Viens no uzdevumiem bija popularizēt gaidāmās Eiropas Parlamenta vēlēšanas. Ideju un iedrošinājumu šādas simulācijas rīkošanai bijām saņēmušas projekta “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ” ietvaros, un nu bija pienācis laiks likt to lietā.

12. klases skolēni aizraujoši iesaistījās simulācijas spēles sagatavošanā, rūpīgi plānojot un organizējot procesu. Tika izvēlēta vēlēšanu komisija un komisijas priekšsēdētājs, kuriem bija svarīgi apzināties savus pienākumus un atbildības jomu. Svarīgi bija ievērot demokrātijas, vienlīdzības, atklātības un citus demokrātiskas sabiedrības principus.

“

Spēles organizatori centās precīzi atdarināt visus vēlēšanu procesa posmus: vēlēšanu nolikuma izstrādi, priekšvēlēšanu cīņu, vēlēšanu gaitu un rezultātu apkopošanu, lai viss notiktu kā īstās vēlēšanās.

Pasākuma koordinatore A. Paškoviča palīdzēja nepieciešamības gadījumos un konsultēja par idejas un aktivitātes īstenošanas soļiem.

Eiropas Parlamenta vēlēšanu simulācijas spēlei 12. klašu skolēni sagatavoja nepieciešamos vēlēšanu materiālus – vēlēšanu (7.–11. klašu skolēnu) sarakstus un vēlēšanu zīmes (tika izmantoti to politisko partiju saraksti, kas kandidēja ES Parlamenta vēlēšanās 2019. gadā). Bija jāpārdomā, kā iekārtot vēlēšanu kabīnes, sarūpēt balsošanas kasti. Pasākumu tika nolemts vadīt skolas 1. stāva zālē, bet vēstures un sociālo zinību telpa tika pārkārtota par vēlēšanu iecirkni.

Vēlēšanās varēja piedalīties tikai tie skolēni, kam līdzī bija personu apliecinošs dokuments – skolēna apliecība. 7.–11. klašu skolēni, kas piedalījās Eiropas Parlamenta vēlēšanu simulācijas spēlē, pozitīvi novērtēja organizatoru ieguldīto darbu. “Tagad es jūtos drošāk un labprāt piedalīšos vēlēšanās, jo man jau ir 18 gadi,” dalījās savos iespaidos 11. klases skolnieks.

Baiba Bolšteina, Jana Freimane, Andra Krasavina,
Liepājas Liedaga vidusskola

INTERAKTĪVS KONKURSS “BARIKĀŽU UGUNIS LIESMĀS”

Barikāžu atceres 29. gadadienas priekšvakarā Liepājas Liedaga vidusskola sadarbībā ar Liepājas skolu vēstures skolotāju metodisko apvienību un Liepājas muzeju rīkoja izzinošu un interaktīvu konkursu skolēniem vēl nebijušā formātā. Konkursa idejas autori ir skolotājas un skolēni, kuri pēc piedalīšanās projekta “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ” vasaras nometnē nolēma dalīties ar iegūtajām zināšanām un prasmēm, organizējot pilsētas mēroga pasākumu. Konkursa mērķis bija rosināt pilsonisko un patriotisko audzināšanu skolu praksē – līdzdalību, atbildību, cieņu, piederību skolai, kopienai un valstij.

Konkursa uzdevumi tika veidoti, izmantojot paplašinātās realitātes rīkus, liekot skolēniem aizdomāties gan par barikāžu cēloņiem un norisi, gan par brīvības cerību piepildījumu.

“

Atšķirībā no citām šāda veida spēlēm pilsētvidē kontrolpunktos dalībniekus sagaidīja nevis kāds no organizatoriem vai lapiņa ar uzdevumiem, bet virtuāls tēls, kurš viņus iepazīstināja ar veicamo uzdevumu un sniedza norādījumus nākamā kontrolpunkta atrašanai.

Pasākuma plānošanai un organizēšanai pirmās idejas tika iezīmētas Liepājas pilsētas vēstures skolotāju seminārā 2019. gada oktobrī, kurā skolotāji tika iepazīstināti ar projekta “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ” ideju. Tika ielānots organizēt izzinošu konkursu “Barikāžu uguns liesmās”. Laikā līdz konkursa īstenošanas dienai projekta komandas skolotāji regulāri pulcējās tematiskajās darba grupās, lai izstrādātu konkursa nolikumu, uzdevumu saturu un mācītos izmantot paplašinātās realitātes rīku *Metaverse Studio*. Uzdevumu saturiskajai izveidei tika pieaicināts Liepājas muzeja pedagogs un konsultācijas sniedza Liepājas muzeja filiāles “Liepāja okupācijas režīmos” vadītāja.

Dalībai konkursā pieteicās 8.–12. klašu 13 komandas ar 65 dalībniekiem. Tika pārstāvētas visas Liepājas vispārīgglītojošās skolas un viena profesionāli orientētā skola, kuras atbilda konkursa nolikumam. Konkurss notika Liepājas pilsētvidē. Skolēni saņēma norādes, kā lietot mobilo aplikāciju, kurā saņems uzdevumus.

Kā skolēni saņēma instruktažas un veica uzdevumus, apskatāms “TV Kurzemes” sižetā.

Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=EdK27z5tW2Y&feature=youtu.be>

Tika ieplānoti pieci kontrolpunkti ar uzdevumiem:

1. kontrolpunkts. Ļeņina piemineklis ar uzdevumu ievadīt atbildes uz septiņiem mobilajā aplikācijā saņemtajiem jautājumiem.

2. kontrolpunkts. “Rietumu Radio” ar uzdevumu noklausīties audioierakstu un atpazīt balss autoru.

Konkursa norises laikā skolēniem bija pārsteiguma moments no “Rietumu radio”, kura žurnālisti uz ekspresinterviju uzaicināja Liepājas Valsts 1. ģimnāzijas komandu. Interviju var noklausīties <https://www.facebook.com/rietumuradio/videos/522000145373370/>

3. kontrolpunkts. “Pasta nams” ar uzdevumu atpazīt personības un viņu darbus.

Papildu uzdevums nr. 1. Augšupielādējiet komandas pašbildi ar elementiem, kurus jūs varētu izmantot, ja būtu jāpiedalās barikādēs šodien.

Papildu uzdevums nr. 2. Pajautājiēt kādam ceļā satiktam cilvēkam, ko viņš/viņa atceras par barikādēm. Kādā veidā šis cilvēks bijis iesaistīts tā laika notikumos? Īsi aprakstiet uzziņāto!

4. kontrolpunkts. Čakstes laukums ar uzdevumu atbildēt uz jautājumiem par redzēto video.

5. kontrolpunkts. Liepājas Dome ar uzdevumu noskatīties video un atbildēt uz jautājumu.

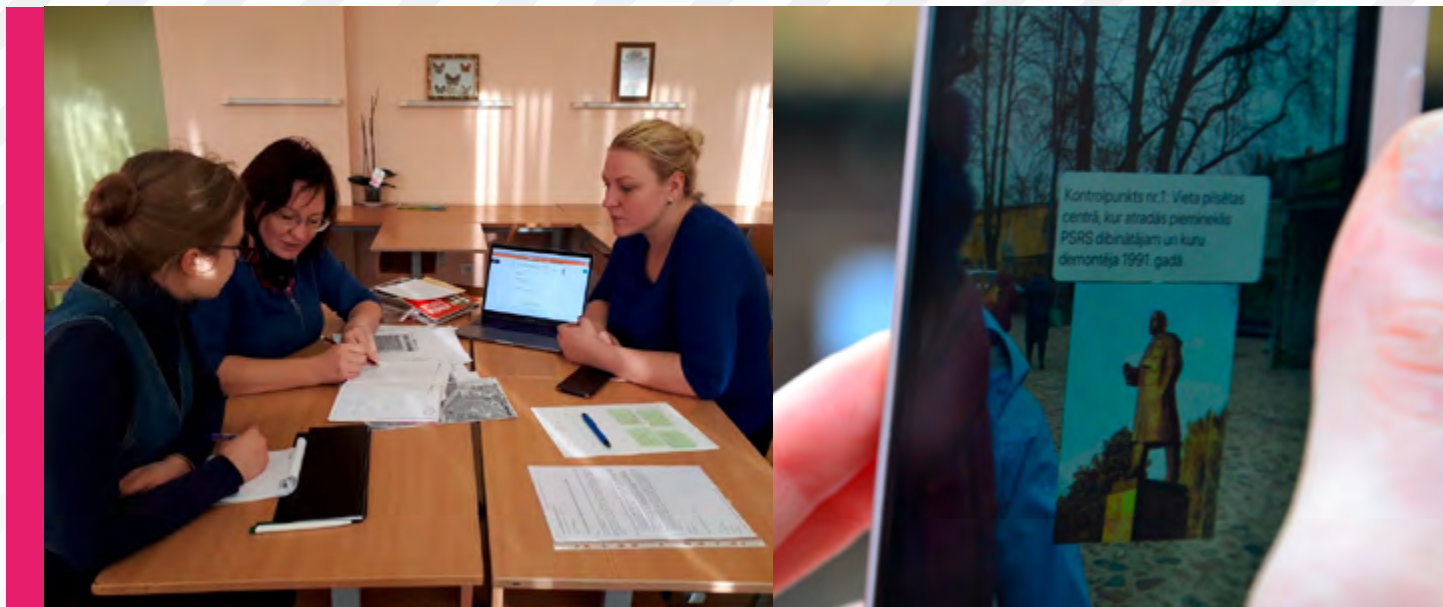
Atbildes skolēni iesniedza attālināti: ej.uz/barikades20

Konkursa nolikumā tika norādīts, ka komandai jāformulē divas tēzes, kas raksturo barikāžu laiku. Vienu par barikāžu rašanās cēloni, otru – par cerību papildījumu. 13 komandas veidoja savu barikāžu ugunsgrūdu/vides objektu barikāžu 29. gadadienas piemiņas pasākumā pie Liepājas Okupācijas muzeja.

Pēc konkursa norises skolēni elektroniski (ej.uz/novertejums20) sniedza savu novērtējumu, kurā norādīja, ka ļoti patika neierastā konkursa forma. Traucēja tikai aukstums, ko tomēr vērtējām kā labu pieredzi, kas atgādināja, ka īstajā barikāžu laikā bija –20 grādu sals. Novērtējot pasākumu piecu ballu skalā, skolēni to vērtēja vienīgi ar četrām un piecām ballēm.

Par to, ka skolēni ir gandarīti par padarīto, liecināja viņu klātesamība konkursa apbalvošanas pasākumā, kas bija apvienots ar barikāžu atceres dienas pasākumu Liepājas muzeja filiālē “Liepāja okupācijas režīmos”. Katrai skolai bija iespēja pasākumā sevi pārstāvēt ar savu skolas karogu.

Projekta komanda ir gandarīta par skolēnu paveikto. Pateicoties projekta atbalstītājam, bija iespēja skolēniem sagādāt balvas par sasniegtiem rezultātiem.

Domājot par pasākuma publicitāti, kopā ar muzeja pedagogu tika uzrakstīta relīze vietējiem medijiem. Tā izskanēja ar plašu rezonansi. Pasākumu filmēja “TV Kurzeme” un izveidoja par to sižetu. “Rietumu radio” izrādīja interesi, jo konkursā radio tika uzrādīts kā viena no svarīgākajām saziņas formām.

Pirms konkursa

[Liepajniekiem.lv](https://www.liepajniekiem.lv)

<https://www.liepajniekiem.lv/zinas/sabiedriba/skoleni-sacentisies-barikadem-veltita-interaktiva-konkursa/?fbclid=IwAR20eCqOk7Vn1u2Fm0IK8p9363BXtNa9rEkIExjy6m5ekGh-lurHiaN8sQE>

https://www.liepajniekiem.lv/zinas/sabiedriba/liepaja-sogad-barikazu-atceres-pasakums-notiks-vienotibas-un-karogu-dienas-zime/?fbclid=IwAR1XPYXqTGaBDN5P_r9ZSKtQlo5-dCKBPeWRj2a8kZlZ-OVVHed5N5iOp5c

[Irliepaja](https://irliepaja.lv)

<https://irliepaja.lv/lv/liepajnieki/notiks-barikadem-veltits-izzinoss-un-interaktivs-k/>

[Liepaja.lv](https://www.liepaja.lv)

<https://www.liepaja.lv/liepaja-sogad-barikazu-atceres-pasakums-notiks-vienotibas-un-karogu-dienas-zime/>

Pēc konkursa

[Liepajniekiem.lv](https://www.liepajniekiem.lv)

<https://www.liepajniekiem.lv/zinas/sabiedriba/liepaja-radita-interaktiva-spele-par-janvara-barikadem/>

Aigars Prūsis (foto) – <https://flic.kr/s/aHsmKRCowv>

Aigars Prūsis (FB) – <https://www.facebook.com/aigars.prusis/posts/10213340048374637>

Modris Helds (FB) – <https://www.facebook.com/modris.helds/posts/2601380576583429>

Liepājas muzeja filiāle (FB) – <https://www.facebook.com/Liepajasokupacijasmuzejs/posts/2492918687501974>

Pēc pasākuma tika saņemti daudzi atzinīgi vārdi no skolēniem, skolotājiem, sadarbības partneriem un pilsētas vadības.

“

Esam gandarīti, ka projekta “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ” ietvaros skolas komandai bija iespēja veidot kopīgas aktivitātes ar citām skolām, jo īpaši akcentējot dažādības iepazīšanu un kopīgo vajadzību un vērtību akcentēšanu.

Liepājas Okupācijas muzeja direktore S. Šēniņa izteica milzīgu pateicību projekta komandai par patriotisma stiprināšanu jauniešu vidū.

Atziņas un ieguvumi.

1. Dalība plaša mēroga kopienas pasākumā stiprina katra cilvēka piederības sajūtu un patriotismu, sniedzot iespēju apzināties sevi kā daļu no vēstures kopainas.
2. Notikumu simulācijas rada skolēnos izpratni par vēsturi, kuru piedzīvojuši viņu vecāki un vecvecāki, līdzpārdzīvojumu un empātiju, tā stiprinot piederību savai ģimenei.
3. Vēsture nav nekas abstrakts, tā ir tepat, notiek mums apkārt.
4. Netradicionāla konkursa izveide un norise ieinteresē plašāku pedagogu un skolēnu auditoriju.
5. Jāaicina Liepājas pašvaldība rast iespēju atbalstīt šāda veida pasākumu organizēšanu arī turpmāk.

Informācija par citiem projekta “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ” ietvaros realizētajiem pasākumiem pieejama Liepājas Liedaga vidusskolas mājaslapā.

Kristīne Kornijanova, Sandis M. Caune, Elizabete K. Bože,
 Ventspils 4. vidusskola

VECĀKS + JAUNIETIS: ATPŪTAS UN IZKLAIDES VAKARS “BELKA UN STRELKA”

Mēs, Ventspils 4. vidusskolas pasākuma plānošanas un rīkotāju komanda – 12. klases skolēns Sandis Mārtiņš Caune, 11. klases skolniece Elizabete Klēra Bože, skolotājas Kristīne Kornijanova, Ginta Freimane un Laila Freiberga –, vēlamies pastāstīt par norisi, kas īstenota, izmantojot projekta “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ” gaitā gūto iedvesmu.

Pasākuma pamatojums: sākumskolas skolēnu vecāki bieži tiek aicināti uz skolā notiekošajiem pasākumiem, iespējams, tāpēc to piesaiste skolas kopienai visbiežāk ir ļoti pozitīva. Pamatskolas skolēnu vecākiem retāk ir iespēja būt skolas pasākumos. Ļoti bieži, sākot no šī posma, vecāku sasaiste ar skolu ir tikai vecāku sapulcēs, izlaidumā un atsevišķos gadījumos, ja skolēnam ir parādījušās mācību vai uzvedības problēmas. Vidusskolas jauniešu vecāki visbiežāk stāv no skolas vistālāk, jo jaunieši paši uzņemas atbildību par savu mācību darbu un arī atpūšas bieži vien bez vecākiem, kopā ar draugiem.

“

Norises mērķis: veicināt situāciju, ka jaunietis pavada vienu darbadienas vakaru kopā ar kādu no vecākiem atpūtas un vieglas izklaides gaisotnē, izmantojot savu attapību, erudīciju, veiklību un veiksmi.

Dalībnieku profils: 10.–12. klases skolēns un vecāks vai cits ne jaunieša paaudzes ģimenes loceklis. Pasākuma gaitā katrai aktivitātei notiek komandu atlase pēc nejaušības principa un vienas ģimenes locekļi nedarbojas kopā.

Pasākuma ilgums: apmēram trīs stundas (mūsu pasākums norisinājās no plkst. 18.30 līdz 21.30).

Telpa: skolas zāle, kas sadalīta divās zonās. 1. zona – projektors, ekrāns, galdi un krēsli atbilstoši dalībnieku un grupu skaitam 3. aktivitātē; 2. zona – brīva vieta “ledlaužu” uzdevumiem, kā arī 1. un 2. aktivitātei (ar iezīmētu laukumu).

Sagatavošanās posms atkarīgs no tā, cik labi komandas dalībnieki pazīst cits citu. Mūsu pasākuma rīkotājkomandai klātienē bija nepieciešams tikties vien dažas reizes, lai vienotos par pasākuma ideju (nākot uz tikšanos, jau jāpadamā), nosaukumu, pasākuma datumu, būvējot pasākuma karkasu, atlasot uzdevumus un sadalot pienākumus. Pēc tam katrs ir atbildīgs par savu daļu un komunicē ar virskoordinatoru. Mums no idejas ģenerēšanas līdz realizācijai bija nepieciešams mēnesis. Galvenā saziņas platforma bija *WhatsApp* grupa. Dokumentu gatavošanā izmantojām tiešsaistes vietni *GoogleDrive*.

Sagatavotie materiāli:

- 1) plakāts, gatavots <https://www.canva.com/>;
- 2) dalībnieku reģistrācijas lapa (pēc vajadzības);
- 3) pirms un pēc izjūtu fiksēšanai paredzētā A3 formāta lapa pie ieejas un apaļas uzlīmītes balsošanai;
- 4) iezīmētas kartiņas dalībnieku skaitā dalīšanai komandās;
- 5) 1. aktivitātes materiāls: katrai grupai divas attēlu lapas (materiāls no <https://www.metodes.lv/>);
- 6) 2. aktivitātes materiāls: katrai grupai viena punktu fiksēšanas lapa (materiāls no <https://www.metodes.lv/>);
- 7) 3. aktivitātes materiāls: katrai komandai divas A5 atbilžu lapas;
- 8) 10 jautājumi uzdevumam “Kas šis ir par Latvijas zīmolu?” (ideja no <https://prataspeles.lv/>) un 10 skaņu fragmenti no 10 Latvijas filmām uzdevumam “Kas šī ir par filmu?”.

Dalībnieku uzrunāšana: Izveidojām plakātu un elektronisku pieteikšanās anketu <https://www.jotform.com/>, jo šajā platformā var limitēt pieteikumu skaitu. Pēc tam gaidījām, ka dalībnieki aktīvi atsauksies uz šo nebijušo pasākumu. Tomēr dalībnieku pulcēšana izrādījās vislielākais izaicinājums, jo cerēto daudzo pieteikumu vietā saņēmām vien dažus un nācās vairākkārt uzrunāt jauniešus un vecākus. Galvenā jauniešu atruna bija apgalvojums, ka vecāki negribēs nākt, jo ir aizņemti vai noguruši. Tomēr izrādījās, ka vecāki, kad tos uzrunāja, ar lielāko prieku, jauniešiem par izbrīnu, piekrita. Pēc pasākuma neformālās sarunās ar vecākiem noskaidrojām, ka vecāki vairījās piekrist, jo baidījušies, vai būs pietiekami erudīti un veikli.

“

Tāpēc nākas atzīt: ja rīkojat ko nebijušu, cilvēku attieksme var būt rezervēta.

Iespējams, vainojams bija arī lakoniskais plakāts, kas daudz informācijas nesniedza, taču, aprakstot pasākumu sīkāk, nebija iespējams neizpaust detaļas, tādējādi laupot dalībniekiem jaunatklāsmes prieku.

Lai pulcētu plānoto dalībnieku skaitu, īpaši uzrunājām klases audzinātājus, kas informāciju nodeva gan savos klases čatos, gan uzrunājot vecākus klātienē. Ļoti daudz projekta komandai nācās uzrunāt jauniešus personiski.

Lai labāk saprastu mūsu pasākuma norisi, aicinām ieskatīties <https://youtu.be/lzZFKhASMGE>.

Pasākuma apraksts: lai pasākums notiktu, tam ir vajadzīgi dalībnieki. Dalībnieki, kas ieradušies un reģistrējušies, ieņem savas vietas un izmanto iespēju iestiprināties pirms karstiem startiem. Neviena nezina, ko sagaidīt no šī vakara, bet visi ir noskaņoti uz uzvaru. Kamēr pulcējamies, trešdaļa no sarūpētā cienasta ir dalībnieku vēderos, kaut kas ir uz šķīvjiem, bet mēs beidzot varam sākt pasākumu. Jaunieši lielākoties ir savstarpēji pazīstami, taču pasākuma uzdevums ir veidot sadarbību starp visām grupām, arī vecāki-vecāki un vecāki-jaunieši. Tāpēc sākam ar *icebreaker* jeb “LEDLAUZI”.

Pirmajā “ledlauzī” lūdzām dalībniekus, šķērsojot telpu, izvēlēties vienu no diviem piedāvātajiem variantiem (*kafija vai tēja, suņi vai kaķi, skola vai darbs* u. tml.) un nostāties atbilstošajā telpas pusē.

Otrajā “ledlauzī” gājām vēl tālāk un aicinājām veidot divus aplūkus: iekšējā aplī – vecāki, ārējā – jaunieši. Dalībnieki nostājās ar seju cits pret citu, un viņiem tika dota minūte, lai izveidotajos pāros sarunātos par pasākuma moderatora doto tematu. Pēc minūtes viena aplūka dalībnieki sper dažus soļus pa labi un mainās pretī stāvošais sarunbiedrs, mainās arī temats; tā turpinām pāris reižu.

“

Rezultātā dalībnieki ir iesildījušies gan fiziski (staigājot), gan garīgi (domājot un nedaudz satraucoties), gan verbāli (runājot). Varam sākt komandu uzdevumus!

Sākam ar **ATMIŅU**. Dalībnieki pēc nejaušības principa tiek sadalīti 4 komandās pa 8 cilvēkiem katrā. Katrai komandai katrā zāles pusē ir viens krāsks (bāze), uz kura novietoti attēli ar dažādiem simboliem. Komandām 10 minūšu laikā attēlos jāatrod, kurš simbols ir vienā bāzē, bet nav otrā, un otrādi. Galvenais nosacījums – doties aplūkot otru attēlu vienlaikus drīkst tikai 2 cilvēki no komandas.

Mūsu pasākumā visas komandas ar uzdevumu tika veiksmīgi galā un iekļāvās dotajā laikā. Pēc uzdevuma izpildes notika darba analīze. Kas bija visgrūtākais, kas vieglākais? Visi kā viens atzina, ka grūtības sagādāja priekšmetu iegaumēšana raibajā attēlā. Taču komandas darbs un izvēļu pieņemšana dalībniekiem nesagādāja grūtības. Uzvarētājam komandas dalībnieki saņem konfekti, kuras papīriņu aicinām saglabāt, jo pasākuma noslēgumā tiks apbalvoti dalībnieki, kas dažādās komandās būs izcīnījuši visvairāk uzvaru. Pirmie uzvarētāji saņem arī aplausus.

Turpinām ar miniPAUZI, lai iestiprinātos un, iespējams, iedarbinātu vēl kādu “ledlauzi” dalībnieku iekustināšanai.

Vakara otrā uzdevuma temats – **STRATĒGIJA**. Pirms uzdevuma dalībnieki atkal tiek sadalīti komandās, bet jau citos sastāvos (nejaušības princips taču!). Uzdevums: dalībniekiem ir jāiemet spainī 5 bumbiņas, metot no 6 pozīcijām. No pirmās (tuvākās) pozīcijas katra iemestā bumbiņa dod 1 punktu, no otrās – 2 punktus utt. Pirms uzdevuma neizmēģinot katrs komandas dalībnieks izlemj un atzīmē “Mērķu nospraūšanas prognožu lapā”, no kuras pozīcijas metīs, un komanda kopā prognozē, cik punktus nopelnīs (Spēles beigās +10 punktus iegūst komanda, kuras prognozes bijušas visprecīzākās). Nosacījums – nedrīkst celt grozu no zemes vai ar rokām koriģēt trāpījumu. Kad prognožu lapa aizpildīta, notiek mēšana; rezultātu lapu aizpilda kāds no citas komandas dalībniekiem.

Šis bija vakara sarežģītākais uzdevums, jo moderators pēc pirmā skaidrojuma netika saprasts, tāpēc nācās runāt daudz, lai visi visu saprastu. Galu galā neviena komanda nepalika bez punktiem. Kopumā komandām veicās labi, uzvarētāji atkal tika pie konfektēm, bet visi kopā pēc uzdevuma izpildes analizējām grūtības. Šoreiz nevienam nebija šaubu, ka grūtības sagādāja trāpīšana grozā, nevis stratēģija. Pēc kārtīgām apspriedēm un visu aspektu izvērtēšanas visas komandas veiksmīgi spēja vienoties par metējiem un pozīcijām.

Pasākums jau vairāk nekā pusē, tāpēc atkal miniPAUZE un, iespējams, kāds “ledlauzis” dalībnieku iekustināšanai.

Trešā uzdevuma temats – **ERUDĪCIJA**. Erudīcijas sadaļa sastāvēja no divām kārtām, bet pirms tam dalībnieki atkal dalījās komandās, šoreiz 7 komandās pa četriem/pieciem katrā. Katra komanda izdomāja sev nosaukumu. Cīnījās “Rūdis un meitenes”, “Mēness”, “Āķis”, “Hā”, “Sāļie gurķīši”, “Quatro” un “Raķete”. Pirmā kārtā – atpazīsti Latvijas zīmolu. Vislielākās grūtības sagādāja VEF Radiotehnika un Daugavpils Marka Rotko mākslas centrs, bet kādai komandai izdevās iegūt pat 8 punktus. Otrajā kārtā komandām bija jāatpazīst audioieraksti (dialogi) no latviešu kinofilmām. Šeit visgrūtākais bija fragments no “Motociklistu vasaras”, ko atmiņā atsaukt spēja tikai viena komanda. Taču arī šeit komandām veicās samērā labi, rekords – deviņas filmas. Uzvarētājkomanda saņēma konfektes.

Noslēgumā noskaidrojām dalībniekus, kas bijuši vairākās uzvarētājkomandās. Trīs reizes būt uzvarētāju komandā neizdevās nevienam, bet pa divām reizēm uzvarēt izdevās pietiekami daudziem vakara dalībniekiem.

Izvērtējums: noslēdzot pasākumu, ar rīka <https://www.mentimeter.com/> palīdzību aicinājām dalībniekus aprakstīt savas izjūtas, ieguvumus, veidojot vārdu-sajūtu mākonī. Tomēr visuzskatāmāk dalībnieku sajūtu izmaiņas bija redzamas lapā “Pirms un pēc”, kurā bija jāpielīmē uzlīme pie smaidīgas, bēdīgas vai vienaldzīgas sejas.

Gan vecāki, gan jaunieši pasākumu tiešām izbaudīja un vēl ilgu laiku pēc tam minēja, ka sākumā jutušies neveikli, samulsuši, taču beigās guvuši fantastiskas emocijas un jaunus iespaidus. Pasākums ļāva vecākiem un bērniem kopīgi pabūt citā vidē un iepazīties ar citiem vecākiem vai skolasbiedriem.

Piedaloties pasākuma organizēšanā, sapratām, cik pretimnākoši ir cilvēki, ja vien tos uzrunā. No dažādiem resursiem lūdzām materiālus, piemēram, elektroniski vaicājām pēc uzdevuma veidlapas Tomam Urdzem, skolā sagādājām tenisa bumbiņas, spainītus u.tml. Cilvēki ir ieinteresētāki un laipnāki, nekā mums šķiet. Guvām arī atziņu, ka savs pasākums ir jāreklamē un individuālā pieeja ir vislabākais veids, kā likt cilvēkam justies īpašam, tādējādi radot vēlmi pasākumu apmeklēt. Galvenais nosacījums, kas, kaut ko rīkojot, jāievēro, ir pašu organizētāju ticība šim pasākumam. Ir jāaprēķina katra minūtīte, jāparedz visi “piecu minūšu likumi”, jāapzinās iespējamās ķibeles un nesaprašanās, jāseko līdzī laimam un jādara viss ar entuziasmu.

Guvuši gandarījumu un saņēmuši labas atsauksmes, mēs, rīkotājkomanda, izlēmām, ka Belka un Strelka turpinās savu lidojumu un 2020. gadā aicinās vecākus un jaunākus dalībniekus uz vēl kādu pasākumu, cerot, ka tas kļūs par ikgadēju tradīciju.

Caur ērkšķiem uz zvaigznēm, kā sacīt jāsaka.

Natālija Matulēviča, Bauskas 2. vidusskola

APKOPOJUMS PAR VISU PROCESU KOPUMĀ NO SKOLAS KOMANDAS, PEDAGOGU UN SKOLAS ADMINISTRĀCIJAS VIEDOKĻA

Bauskas 2. vidusskolas kolektīvs ir ļoti pateicīgs par iespēju piedalīties jauniešu integrācijas un līdzdalības sekmēšanas projektā “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ”, kurus īstenoja Izglītības attīstības centrs sadarbībā ar *British Council* pārstāvniecību Latvijā.

“

Mūsu skolai tas ir bijis gan liels ieguvums, gan atbalsts, pašiem rīkojot daudzus un dažādus kultūrizglītojošus pasākumus skolēniem un skolotājiem.

Skolēni ne tikai paši iesaistījās, bet aktīvi dalījās iegūtajā pieredzē, atspoguļojot to skolā un novadā, piedaloties pasākumu organizēšanā.

Viens no pirmajiem pasākumiem, kuru skolēni organizēja mūsu skolā, bija Improvizācijas teātris, kas aizrāva skolēnus aktīvi iejusties aktieru lomā, kā arī veicināja sadarbības prasmes bez verbālās komunikācijas. Mūsu skola kopā ar Rīgas 33. vidusskolu bija pirmās projekta skolas, kas apvienojās kopīgā sadraudzības pasākumā Rīgā. Sadraudzējoties ar Rīgas 33. vidusskolas kolektīvu, mēs devāmies kultūrizglītojošā braucienā uz Liepāju, kur apmeklējām Liepājas teātri un skaisto koncertzāli “Lielais dzintars”. Savukārt rudenī Rīgas 33. vidusskolas skolēni ciemojās pie mums Bauskā, piedalījās sporta stafetēs un apmeklēja Bauskas pils muzeju, kur spēlēja viduslaiku spēles.

“

Projektu nedēļas ietvaros īpašs notikums bija filmas “Neiespējamais ir iespējams” kopīga noskatīšanās un diskusija ar producentu Arni Asperu un filmas galveno varoni Raimonu Dombrovski. Šis pasākums nevienu neatstāja vienaldzīgu un mācīja skolēniem nepadoties grūtos brīžos un būt stipriem.

Ar lielu azartu jaunieši iesaistījās prāta spēlē “Trāpi simtniekā!”, kuru vadīja Daugavpils universitātes pasniedzēji un biedrība “Kultūras artefakts”. Spēle aizrāva ne tikai skolēnus, bet arī klases audzinātājas, kuras ar aizrautību domāja līdz katram spēles jautājumam. Īpaši sajūsmināta par prāta spēli bija ģeogrāfijas skolotāja Valentīna Rajevska. Viņa ieteica erudīcijas konkursus rīkot biežāk, jo tie paplašina skolēnu redzesloku, veicina spēju domāt, pieņemt pareizo lēmumu, kā arī attīsta komandas sadarbības prasmes. Skolēniem īpaši patika spēle, kurā vajadzēja spiest pogu un atbildēt uz jautājumu, bet neiztika bez pārpratumiem, jo roka steidzās piespiest pogu, pirms bija gatava atbilde uz jautājumu. Vislielāko pārsteigumu sagādāja 9.–12. klašu grupa, kurā par spēles uzvarētājiem kļuva 9. a klases skolēni. Protams, vidusskolēniem bija mazliet neērti par tādu spēlēs iznākumu, taču mēs visi KOPĀ priecājamies par uzvarētāju komandām, jo emocijas bija ļoti aizkustinošas!

Pateicoties projektam “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ”, skolotāji papildināja savas zināšanas trīs dienuursos “Pedagogu profesionālo un personīgo kompetenču pilnveide skolēnu līdzdalības un sadarbības sekmēšanai”.

Kā ļoti īpašu projekta sakarā radītu pasākumu vēlētos izcelt Ziemassvētku labdarības koncertu “Sirsniņām cerību sniedzot” bērnu ciematā “Graši”, kuru organizēja mūsu 11. a klases skolnieces Una Filipoviča, Katrīna Velta Ūdre un Elānija Berlinska ar klasesbiedru, vecāku un skolotāju atbalstu.

Mūsu skolas projekta komanda un administrācija ir pārliecināti, ka mūsu mērķis līdzdalībai šajā projektā ir sasniegts! Tas sniedzis jauniešiem un pedagogiem daudzveidīgas iespējas iesaistīties interaktīvās, jēgpilnās darbībās kopā ar vienaudžiem un kolēģiem no citām skolām, papildināt zināšanas un izpratni par Latviju Eiropas un globālo vērtību kontekstā. Projekta ietvaros tika sniegtas daudzveidīgas iespējas pilnveidot kritiskās domāšanas, medijpratības, kultūras izpratnes un izpausmes kompetences, debašu, viedokļu apmaiņas, sadarbības un citas prasmes.

Liels paldies IAC projekta vadības komandai par interesanti organizētajām nodarbībām, iespēju piedalīties, mācīties un strādāt KOPĀ!

Par notikušo vislabāk stāsta paši jaunieši.

Skolas komanda, kas iesaistīta projektā “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ”, organizēja skolas jauniešiem pasākumu, izmantojot Siguldas seminārā apgūto. Liekot lietā ieteiktās darba formas, Monika Šovgeņuka un Una Filipoviča no 10. a klases kopā ar skolotājām Natāliju Matulēviču, Lāsmu Krastiņu un Kristīni Hutornu piedāvāja skolēniem izmēģināt **improvizācijas teātra tehnikas**. 21. februārī skolas Baltajā zālē 10. a klases un 8. b klases skolēni mācījās veidot improvizācijas teātra etīdes. Vispirms 10. a klases meitenes nodemonstrēja, kas jādara, un tad visi ķērās pie darba. Pirmajā mēģinājumā skolēniem veicās labi, taču nebija viegli uzreiz izdomāt, ko un kā rādīt. Otrajā mēģinājumā skolēniem veicās raitāk un nebija gandrīz nevienas aizķeršanās. Trešajā reizē skolēni veidoja vienu lielu teātra ainu. Tur bija gan logs ar palodzi, gan siena ar plauktu, gan dīķis, bija pat zaglis, kas laužās iekšā mājā pa logu. No malas 10. a klases un 8. b klases skolēnus vēroja 7. a klases skolēni, kuri nolēma nākamreiz noteikti piedalīties arī paši. Kopā pasākumā piedalījās 74 skolēni un 5 skolotājas. Skolēni bija priecīgi par padarīto un noteikti vēlas šo pasākumu atkārtot. Es domāju, ka šis jauniešu integrācijas un līdzdalības sekmēšanas projekts ir ļoti vērtīgs un mēs lieliski tikām galā ar pirmo projekta uzdevumu.

Annija Tija Berņikova-Bondare, 11. a klases skolniece

22. februārī 12 mūsu klases skolēni **devās uz Rīgas 33. vidusskolu** projekta “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ” ietvaros. Skolas mācību pārzine mūs sagaidīja un aizveda uz ļoti garšīgām pusdienām. Pēc pusdienām mēs devāmies uz skolu, kur tikāmies ar šīs skolas 10. klases pārstāvjiem. Uzdevums bija tuvāk iepazīties ar Rīgas 33. vidusskolas skolēniem, sadaloties grupās un pildot uzdevumus par izdzīvošanu ekstremālās situācijās. Lai izpildītu šos uzdevumus, bija jāpielieto savas zināšanas un prasmes. Pēc iepazīšanās mēs plānojām mūsu kopīgos pasākumus nākotnē. Pasākuma nobeigumā devāmies uz jūru.

11. a klases skolniece Elānija Berlinska

No 23. līdz 26. aprīlim Bauskas 2. vidusskolā risinājās ilgi gaidītā projektu nedēļa. Lieliska iespēja bija arī noskatīties režisora Arņa Aspera veidoto filmu **“Neiespējamais ir iespējams”**. Filma ir stāsts par latviešu sportistu, dēkaini un aizrautīgu piedzīvojumu meklētāju Raimonu Dombrovski, kurš 1988. gadā veica 6759,24 km garu ceļu ar rollerslēpēm, 90 dienās šķērsojot Ziemeļamerikas kontinentu no Kanādas līdz Meksikai. Mēs skatījāmies iedvesmojošu stāstu par cilvēku, kurš veica garu, smagu ceļu, lai atrastu sevi. Režisors Arnis Aspers un Raimonds Dombrovskis pagodināja skolēnus ar savu klātbūtni un pastāstīja, ar ko viņiem bija jātiek galā, lai taptu šī filma. Skolēni uzdeva jautājumus, uz kuriem Arnis un Raimonds tikpat dedzīgi atbildēja. Vienam skolēnam bija iespēja saņemt Raimonda darināto kreklu, uzdodot, viņaprāt, interesantāko jautājumu. Šo balvu saņēma 11. klases skolniece Amanda Savicka. Šī projektu nedēļas diena noteikti paliks atmiņā katram skolēnam, kurš piedalījās šo dienu aktivitātēs. Katrs skolēns mājās varēs nest gabaliņu iedvesmas un atmiņas, ar kurām dalīties gan ar saviem draugiem, gan ar ģimeni.

Nikola Freimane, 12. a klases skolniece

19. septembrī notika **Bauskas 2. vidusskolas un Rīgas 33. vidusskolas skolēnu sadraudzības sporta un kultūrizglītojošs pasākums**. Sacensību gars jautro stafesu izpildē piepildīja skolas sporta zāli. Skolēnu jauktās komandas izmēģināja savus spēkus un loģiku, kā arī prasmi sadarboties un saprasties.

Atrodoties KOPĀ sporta zālē, skolēniem bija jāatrod kopīga valoda un savs īpašais sadarbības modelis.

Savas MĀCĪŠANĀS prasmes skolēni uzlaboja Bauskas pils muzejā, kur katrs papildināja savas zināšanas par viduslaikiem un izspēlēja viduslaiku spēles. Skolēni ieguva ārkārtīgi svarīgas prasmes, dzīvojot un mācoties KOPĀ. Kpoā pavadītais laiks ir jauna pieredze sadarboties ar jauniem draugiem.

11. a klases skolniece Monika Paula Šovgeņuka

12. decembrī Bauskas 2. vidusskolā notika **Ziemassvētku labdarības koncerts “Sirsniņām cerību sniedzot”**. To organizējām mēs, 11. a klases skolnieces Elānija Berlinska, Katrīna Ūdre un Una Filipoviča. Koncerta mērķis bija savākt ziedojumus bērnu ciematam “Graši”, lai par saziņotajiem līdzekļiem iegādātos nepieciešamās lietas un sagādātu bērniem prieku. Šo koncertu plānojām divus mēnešus, uzrunājot Latvijā pazīstamos mūziķus Andri Ērgli, Miku Dukuru, Līgu Rīderi, Mārtiņu Jātnieku, grupu “Carnelian” un vokālo studiju “Miljons”, kuri nesavtīgi piekrita, ar prieku ieradās un lieliski papildināja koncerta programmu. Svarīga bija vietējo uzņēmumu iesaistīšanās, atbalstot mūsu labdarības pasākumu gan finansiāli, gan materiāli.

Pašā koncerta dienā virmoja liels satraukums, jo uz mūsu pleciem bija liela atbildība par organizatoriskajiem jautājumiem un to izpildi. Mūsaprāt, ir svarīgi radīt pozitīvu pirmo iespaidu un draudzīgu atmosfēru. Iesaistot klases šarmantos zēnus, bijām parūpējušās par to, lai ikkatrs koncerta

apmeklētājs tiktu mīļi sagaidīts ar sildu smaidu un jaukiem vārdiem. Bija ne tikai silti smaidi, bet arī silts kakao un cepumi, kurus varēja nobaudīt koncerta apmeklētāji. Daļu no savāktās ziedojumu summas veidoja ieņēmumi no Bauskas 2. vidusskolas skolēnu radītās produkcijas pārdošanas koncerta labdarības tirdziņā. Koncerta laikā, neskatoties uz mazām tehniskām kļūmēm, mūziķi spēja radīt brīvu, sirsnīgu un ģimenisku atmosfēru, izpildot lieliskas dziesmas un iesaistot publiku. Bijām cerējuši, ka tiks saziesti daži simti eiro, taču, mums par izbrīnu, tika saziesti 1249 eiro un 39 centi.

Pēc divu mēnešu ilgās plānošanas un darbošanās 12. decembris bija diena, kad īstenojās mūsu ideja. Šis labdarības koncerts nebūtu realizējies, ja nebūtu saņemts tik liels atbalsts no līdzcilvēkiem. Lielu paldies sakām Bauskas 2. vidusskolas direktorei Verai Grigorjevai un skolotājām Natālijai Matulēvičai, Ivetai Leitlantei un Ērikai Mercai, kā arī mūsu klases kolektīvam, kas sniedza palīdzību koncerta organizēšanā. Lielu paldies sakām arī Bauskas uzņēmumiem un iedzīvotājiem, kuri noticēja mūsu mērķim un idejai. Milzīgu paldies sakām mūsu ģimenēm par ticību mūsu spēkiem un par lielo atbalstu mūsu cēlajam mērķim.

11. a klases skolnieces Katrīna Velta Ūdre, Elānija Anna Berlinska, Una Filipoviča

Skaidrīte Boļšaka, Zasas vidusskola

LABDARĪBAS AKCIJA ZASAS VIDUSSKOLĀ

Decembris, kad ar katru dienu kļūst tumšāks un drēgnāks, daudziem ir grūtsirdīgs un skumjš laiks, tāpēc tā vien gribas kā Kaķītim no Kārļa Skalbes pasakas teikt: “Lai vairojas labāk prieks!”

Jau otro gadu Zasas vidusskola sadarbojas ar Labdarības organizācijas “Palīdzēsim viens otram!” Jēkabpils pilsētas un novada koordinatori Jolantu Armanoviču. Arī šogad šī organizācija rūpējas par dāvaniņām vientuļajiem cilvēkiem.

Šoreiz iniciatīva nāca no skolotāju puses. Sapulcē direktore izteica piedāvājumu katrai klasei piedalīties Ziemassvētku apsveikumu gatavošanā, lai iepriecinātu novada cilvēkus, kuriem liktenis nav bijis labvēlīgs. Visi skolotāji labprāt piekrita. Mums radās ideja, ka dāvaniņām varētu pievienot ne tikai apsveikumu, bet arī ko saldu, jo no pieredzes zinām, ka daudziem veciem cilvēkiem garšo saldumi. Kas tas varētu būt? Izdomājām, ka varētu pielikt šokolādi, jo šie saldumi garšo gandrīz visiem. Tā arī nolēmām, jo vēlējāmies dalīties svētku priekā.

Akciju organizēja skolotājas Skaidrīte Boļšaka un Inese Kalniškāne. Skaidrīte izveidoja afišu, nosūtīja uzaicinājumus skolēnu ģimenēm e-klasē un uzsākās atbildību par saldumiem, savukārt Inese sadarbībā ar citām klases audzinātājām un skolēniem sagatavoja apsveikumus.

Paldies skolēniem, viņu vecākiem un skolotājiem, kuri tiešām aktīvi piedalījās. Domāju, ka bērniem jau no mazotnes jā māca līdzjūtība, rādot to ar savu piemēru.

“

Akcijā piedalījās visi: gan skolēni, gan skolotāji, un tas ir ļoti svarīgi pozitīvas saskarsmes veidošanā starp audzēkņiem un pedagogiem, jo tikai tā var radīt uzticēšanos un vēlmi sadarboties.

Būtiski ir arī ieaudzināt skolēnos piederības sajūtu savai skolai, pagastam, novadam, pilsētai, valstij, savai zemei.

Arī pilnveidotajā mācību saturā ir uzsvērtā vērtībās balstīta izglītība, kurā liela nozīme ir tikumu veidošanai bērnos, kā, piemēram, līdzietībai. Izkopjot un iedzīvinot vērtības skolā, svarīgi ir iesaistīt pēc iespējas vairāk skolai piederīgo.

Mūsu akcijā piedalījās 48 cilvēki, kuri kopā ziedoja 89 šokolādes, 9 konfekšu kastes un 3 kilogramus konfekšu. Skolēni sagatavoja 118 apsveikumus. Esam ļoti priecīgi, ka varējām sava novada vientuļos cilvēkus iepriecināt šajos skaistajos svētkos.

Pēc akcijas beigām katram ziedotājam e-klasē tika nosūtīta pateicība.

Ērika Locika, Rita Ostapko, Daugavpils Vienības pamatskola

MŪSU SKOLAS “VĒRTĪBU ĀBELE”

Katram cilvēkam ir savas vērtības, kuras viņš ievēro ikdienas gaitās, tā ietekmējot savu nākotni. Skola ir vieta, kur satiekas, pavada ikdienu, svētkus un reizēm arī nedienas dažādu raksturu, paaudžu simtiem skolai piederīgo – skolēni, viņu vecāki, pedagogi un darbinieku kolektīvs. Skolas nākotnei nepieciešams vienots redzējums, kurā virzienā katrs skatās un kurp dosies, un stabilas vērtības, uz kurām balstīties. Skolas vērtību ceļš ir viens no mūsu kopā ejamiem ceļiem. Lai varētu noteikt skolas pamatvērtības, radās ideja noskaidrot tās, iesaistot visu skolas saimi.

“

Skolā atbalstām ikviena skolēna spējas un talantus, kā arī iedzīvinām iekļaujošas skolas principus. Mūsu skolu simbolizē ābele, kuras zaros ir gan ābeļziedi, gan nogatavojušies āboli – tā ir zīme, ka ļaujam uzziņēt ikvienam un sagaidām bagātīgu ābolu ražu no katra.

Ziedoša ābele ir skolas emblēmā, un tā ir izaugusi kā garā pupa no 1. stāva cauri 2. stāvam, ar galotni iesniedzoties 3. stāvā. Vairākus gadus šī ābele kalpo par “runājošo sienu”, uz kuras tiek atspoguļotas skolas dzīves aktualitātes.

Šajā mācību gadā skolas ābelē ir salidojušas vērtību pūcītes.

Visu septembri Daugavpils Vienības pamatskolas 1.–9. klašu skolēni, pedagogi, vecāki un aizbildņi tika iesaistīti pētījumā “Mūsu skolas vērtības”. Tā mērķis bija, balstoties uz skolas saimes apzinātām vērtībām, formulēt skolas vērtības mācību gadam, tās vizualizēt uz skolas “runājošās sienas”, skolas ābeles, izmantojot vienotu motīvu – gudrības simbolu pūci.

Katra klases audzinātāja saņēma pūces silueta šablonu, kuru bija sagatavojusi skolotāja Rita Ostapko. Aktivitātes gaita bija šāda.

“

Katrs skolēns uzrakstīja savas domas par skolas vērtībām, tad apvienojās pāros, lasīja un vienojās par trim svarīgākajām vērtībām. Pēc tam līdzīgi darbojās grupās un rezultātā nonāca pie trim klases vērtībām. Tās tika uzrakstītas uz pašu spēkiem un ar savu izdomu izdekorētas pūces. Tā 22 klašu pūces nolaidās uz ābeles zariem tā stāva gaitenī, kurā klasei ir savs kabinets.

2. Līdzīgi pirmajās klašu vecāku sanāsmēs skolas vērtības tika apspriestas ar klases vecākiem. Arī vecāki savus priekšlikumus apkopoja un nonāca pie visbiežāk atzītajām vērtībām.
3. Pedagogu sanāsmē, kurā kolektīvs tika iepazīstināts ar projekta “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ” aktivitātēm, pedagogi, veicot līdzīgu darbošanos, izvēlējās skolas vērtības un attēloja tās simboliskā pūces siluetā.
4. No visu klašu nosauktajām skolas vērtībām tika izveidots apkopojums, apvienotas līdzīgās atbildes. Šo darbu veica skolas projekta komanda skolotājas R. Ostapko vadībā. Tapa trīs nozīmīgas pūces, kuras atklāja un izcēla tās vērtības, kuras tiek uzskatītas par svarīgām skolotāju, skolēnu un vecāku vidū.
-

Tagad ikviens skolas viesis var uzskatāmi redzēt uz pūcēm uzrakstītās skolā svarīgās vērtības, kuras ir skolas kolektīva ikdienas darba mērķis, kuras skolēni izkopj sevī, kuras vecāki saskata mūsu skolā.

Tabulā apkopotas tās skolēnu, skolotāju un vecāku nosauktās vērtības, kas atkārtojās visbiežāk.

“

Pētījuma rezultātā konstatējām, ka vērtības, uz kurām balstāmies, ir līdzīgas. Tas arī nodrošina skolas kolektīva saskanīgu dzīvi ikdienā, projektu darbā un svētkos. Esam gandarīti par paveikto.

Skolotāji	Skolēni	Vecāki
Cieņa	Draudzība	Sirsnīgums
Sadarbība	Izpalīdzība	Zinātkāri bērni/Skolēni
Atbalsts	Skolotāji	Cieņa
Atbildība	Sadarbošanās	Skola – zināšanu krātuve/izglītojoša/Zināšanas
Draudzība	Labsirdība	Latviešu tautas/nacionālo tradīciju kopšana
Izpalīdzība	Cieņa	Izpalīdzība
Sapratne	Drošība	Skolēnu fiziskā attīstība, pulciņi (deju pulciņš, sporta pulciņš)
Pozitīvi	Sasniegumi	Sadarbība
Radoši	Saticība	Skolotājas/Cienīgi skolotāji
Kolektīvs	Labestība	Atbildība
Omulība	Klases audzinātāja	Latviska vide

Ināra Ukina, Aglonas vidusskola

AGLONAS NOVADA SKOLU ERUDĪTU KONKURSS “LATVIJAS ARMIJAI – 100”

Ideja par erudītu spēli radās septembrī, jo 2019. gadā apritēja 100 gadi kopš Latvijas armijas dibināšanas. Tika uzrakstīts konkursa nolikums, izveidota afiša, izveidoti diplomu un sagādātas balvas, kā arī sagatavošanas darbos iesaistīti 10. klašu skolēni. Erudītu spēli vadīja paši skolēni, savukārt jautājumus par Latvijas armiju sastādīja vēstures skolotāja.

Konkursu vērtēja žūrija, kuras sastāvā ietilpa viens skolotājs no katras skolas un skolēni no pašpārvaldes. Pasākuma plānošanā un organizēšanā tika izvirzīts mērķis un uzdevumi.

Jau sākumā izdomājām, ka konkursā piedalīsies Aglonas novada Priežmalas, Aglonas Katoļu ģimnāzijas un Aglonas vidusskolas 9.–12. klašu skolēni un tas notiks 12. novembrī.

Izdomājām, ka erudītu spēle sastāvēs no vairākiem posmiem, vienam no tiem būs nepieciešams sagatavoties jau iepriekš. Konkurss sastāvēja no šādām daļām:

- 1) mājasdarbs: patriotiskas dziesmas izpildījums – improvizācija; katrai komandai jā sagatavo un atraktīvi jāizpilda kāda brīvi izvēlēta patriotiskā dziesma;
- 2) komandu konkurss: komandu dalībniekiem tiek uzdoti jautājumi un piedāvātas atbildes; lai atbildētu uz jautājumu, jāatzīmē viena no trim piedāvātajām atbildēm; apdomāšanās laiks – 1 minūte;
- 3) komandas kapteiņu konkurss: uzdevums salikt puzzle.

Pirms konkursa visiem klātesošajiem – dalībniekiem un skatītājiem – bija iespēja noskatīties 10 minūšu video filmu par Latvijas armiju.

“

Uzmanīgi skatoties filmu, skolēniem bija iespēja uzzināt arī pareizās atbildes uz konkursa jautājumiem.

Pēc dalībnieku apbalvošanas notika tikšanās ar zemessardzes pārstāvjiem, kuri pastāstīja par sava dienesta ikdienu, parādīja īsfilmu par 2019. gadā paveikto un demonstrēja līdzī atvestos ieročus un apbruņojumu.

Konkurss un viss pasākums kopumā izdevās ļoti interesants – apmierināti bija gan skolēni, gan skolotāji.

Lūk, daži skolēnu viedokļi.

“Uzzināju daudz jauna par Latvijas armiju.”

“Manuprāt, konkursa jautājumi bija diezgan grūti. Daudz ko nezinājām, bet bija interesanti.”

“Ieroču demonstrēšana patika vislabāk, jo nākotnē sapņoju kļūt par karavīru.”

“Nebiju domājusi, ka ir tik interesanti gatavoties un uzzināt ko jaunu par Latvijas armiju.”

Gunita Lūse, Liepājas 7. vidusskola

DAROT KOPĀ, VISIEM IR INTERESANTĀK

Šobrīd ir laiks, kad katra skola meklē iespēju realizēties, atrast savu ceļu attīstībai. Liepājas 7. vidusskola, piedaloties IAC projektā “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ”, guvusi daudz patīkamu emociju, lielu pieredzi un ļoti nepieciešamo dzenuli – DARBOTIES.

Mūsu skolā lielākais akcents bija vērsts uz kopā būšanu un kopā darīšanu, jo apzinoties, ka skolā galvenais ir skolēns, nepieciešams respektēt skolēnu viedokli un idejas. Tieši tāpēc svarīgi skolotājiem un skolēniem būt kopā.

“

Dodot iespēju skolēniem realizēt savas idejas, esam kļuvuši dzirdīgāki un saprotošāki. Šajā laikā izveidojusies vērtīga un jēgpilna sadarbība starp skolas administrāciju un pašpārvaldi. Varam teikt, ka mēs esam KOPĀ.

Projekta īstenošanas laikā skolā notikušas daudzas aktivitātes. Par vērtīgākajiem pasākumiem uzskatām tos, kuros iniciatīvu izrādīja skolēnu līdzpārvalde. Gada nogalē skolēnu līdzpārvaldei tika piedāvāts izvēlēties audzināšanas stundas tematu. Tā kā lielākā daļa izvēlējās tematus “Tolerance” un “Vērtības”, centāmies vienā nodarbībā apvienot tos abus.

Tā viena no interesantākajām nodarbībām šajā mācību gadā bija integrētā stunda “Ja atšķirīgi, nenožīmē, ka sliktāki”. Nodarbībā bija plānoti vairāki uzdevumi, tāpēc apvienojām audzināšanas un ekonomikas stundu. Nodarbība notika 11. klasē. Nodarbību vadīja ekonomikas skolotāja, tajā piedalījās klases audzinātāja un skolas administrācijas pārstāvis.

Nodarbības mērķis bija noskaidrot, vai tolerancei ir būtiska loma labākas sabiedrības veidošanā. Ekonomikas stundas ietvaros par toleranci un stereotipiem tiek runāts tematā “Darba tirgus”. Šajā nodarbībā bija plānots sekmēt skolēnu izpratni par dažādiem stereotipiem, cilvēku iekļaušanos darba tirgū un integrāciju sabiedrībā.

Lai nodarbība būtu spraigāka, skolēni pēc nejaušības principa sadalījās komandās. Nodarbības sākumā skolēni noskatījās trīs filmu fragmentus: “Limuzīns Jāņu nakts krāsā”, “Neticamie itāļu piedzīvojumi Krievijā” un “Briljanta roka”. Skolēni tika aicināti izteikt savu viedokli par filmās redzēto tautību cilvēku rakstura iezīmēm. Skolēni bez grūtībām izteica pieņēmumu, ka itāļi ir pārgalvīgi un “traki”, krievi ir “gatavi uz visu”. Tā kā vairāki skolēni nebija redzējuši filmu “Limuzīns Jāņu nakts krāsā”, grūtības sagādāja noteikt, kādi filmā attēloti latvieši. Ar skolotājas palīdzību tika secināts, ka redzētajā fragmentā latvieši bija parādīti lišķīgi.

Tālāk bija uzdevums noteikt, kādi ir stereotipi uzskatos par dažādu tautību cilvēkiem, kā arī veidot plakātus, kuros atspoguļoti dažādu tautību cilvēki, apgāžot vai apstiprinot stereotipus. Tā kā skolēniem bija pieejami interneta resursi, plakāti tapa īsā laikā un bija interesanti. Prezentējot plakātus, skolēni diskutēja par to, kāda nozīme ir stereotipiem, vai tiem var būt negatīvas sekas.

“

Diskusijas laikā skolēni secināja, ka stereotipi reizēm traucē izveidot objektīvu vērtējumu par cilvēkiem. Tas traucē ne tikai darba tirgū, piemēram, pieņemot cilvēku darbā, bet arī sabiedrībā kopumā.

Tālāk nodarbības vadītāja uzsvēra, ka ikvienam cilvēkam ir tiesības justies laimīgam. To sekmē ne tikai toleranta attieksme pret visiem, bet arī vērtības, kādas tiek cienītas sabiedrībā.

Izmantojot “Skola 2030” materiālus un materiālus no kursiem par caurviju prasmēm, skolēni tika iepazīstināti ar vācu zinātnieka Š. Švarca vērtību modeli. Vispirms skolēni centās noteikt katras vērtības skaidrojumu, savukārt nodarbības pēdējais uzdevums bija izspēlēt “Vērtību spēli”, kārtojot pēc svarīguma lapiņas ar Švarca modeļa desmit vērtībām. Skolēni nonāca pie secinājuma, ka trīs svarīgākās vērtības ir universālums, drošība un labvēlība.

Diskutējot par pēdējo aktivitāti, skolēni izteica savus spriedumus. Nozīmīgākie no tiem bija: “Visiem ir tiesības būt laimīgiem”, “No kādas cilvēku grupas nevar spriest par tautības pazīmēm”, “Būt atšķirīgam nav slikti”, “Tolerance palīdz saglabāt cilvēcību”.

Nodarbības uzdevums bija izpildīts un mērķis sasniegts. Skolēni gan sadarbojās, gan prezentēja savu darbu. Viņi izvērtēja sabiedrības svarīgākās vērtības, noteica stereotipu nozīmi spriedumu veidošanā. Taču, galvenais, viņi saprata tolerances lielo lomu attieksmju un spriedumu veidošanā, kas tālāk izpaužas rīcībā.

Foto: Jeļena Judina, Liepājas 7. vidusskola

Diāna Zahareviča, Daugavpils 10. vidusskola

VĒLĒŠANU ĢENERĀLMĒĢINĀJUMS DAUGAVPILS 10. VIDUSSKOLĀ

2019. gada 25. maijā notika kārtējās Eiropas Parlamenta vēlēšanas, kurās Latvijas pārstāvībai Eiropas Parlamentā bija jāievēl astoņi deputāti. Arī Daugavpils 10. vidusskolas vidusskolēni un pedagogi nolēma kopīgi sagatavoties šim notikumam un organizēt skolā vēlēšanu ģenerālmēģinājumu. Pasākuma mērķis bija veicināt jauniešu aktivitāti vēlēšanās.

Lai darbs veiktos raiti, bija izveidota darba grupa no diviem skolēniem, projekta “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ” pārstāvjiem, vēstures skolotājas un latviešu valodas skolotājas. Vēlāk darba grupai pievienojās arī citi skolēni. Darba grupas uzdevums bija izdomāt skolēnu balsošanai aktuālu jautājumu, izveidot biļetenus, sameistarot balsošanas kasti, iepazīstināt vidusskolēnus ar balsošanas procedūru, novadīt vēlēšanu mēģinājumu.

Darbs sākās, kā izrādījās, ar pašu grūtāko – ar jautājuma izvēli balsošanai. Skolēnu viedokļi dalījās, jo aktuālu jautājumu, kuri rūp skolēniem, ir tiešām daudz. Tomēr, ņemot vērā, ka katram skolēnam jābūt attīstīt pašvadības kompetenci, jautājums tika noformulēts šādi: “Vai ir nepieciešams katrā klasē iekārtot skolēnu patstāvīgā darba plānošanas dēli?”

Nākamajā posmā Latvijas un pasaules vēstures stundās skolotāja kopā ar skolēniem pētīja teorētiskos jautājumus, kas ir saistīti ar vēlēšanu vēsturi, ar vēlēšanu nozīmi valsts demokrātiskajos procesos, tika izskaidrota arī balsošanas procedūra. Latviešu valodas stundās tika pārrunāti pašvadības mehānismi, darba plānošanas nozīme katra skolēna dzīvē. Tika meklēti paņēmieni ikviena personīgo mērķu sasniegšanai.

Paralēli stundām norisinājās biļetenu gatavošanas darbs (datorsalikums, drukāšana). Pirms to darīt, skolēni pētīja, kā izskatās vēlēšanu biļetens, kādas nianse ir jāņem vērā, lai to izveidotu.

“

Tika meklēta arī kaste. Izrādījās, ka to var pat aizņemties no vēlēšanu komisijas, tomēr skolēni nolēma nopirkt līdzīgu kasti veikalā (ja nu pēkšņi gribēsies vēlreiz par kaut ko balsot).

Nozīmētajā dienā no paša rīta vēstures kabinetā notika īpaša rosība. Tika gatavots vēlēšanu iecirknis. Tika salikti soli, iekārtota vēlēšanu kabīne, atnesta vēlēšanu kaste. Vidusskolēni gāja balsot katrai klasei nozīmētajā laikā. Tā kā jautājums bija zināms un vairākas reizes apspriests, procedūra norisinājās ļoti raiti. Pēc iecirkņa slēgšanas vēlēšanu komisija skaitīja balsis. Abas iesaistītās skolotājas vēroja procedūru un palīdzēja atšķirt derīgus biļetenus no nederīgajiem, jo ne visiem skolēniem izdevās pareizi tos aizpildīt.

Balsošanas rezultātā tika noskaidrots, ka vairākums skolēnu (72 %) nobalsoja par patstāvīgā darba plānošanas dēļu ievietošanu klasēs, 23 % bija pret, 5 % biļetenu izrādījās nederīgi.

Pēc balsošanas pedagogi pārrunāja ar skolēniem, kādas kļūdas tika pieļautas, aizpildot biļetenus, un ko darīt, lai tātad balsošanā šādi pārpratumi nerastos. Skolēni atzinīgi novērtēja balsošanas ģenerālmēģinājumu, uzsverot šādu pasākumu lietderību.

“Esmu izpratusi balsošanas procedūru. Tas ir svarīgi, jo biju plānojusi šogad piedalīties Eiropas Padomes

vēlēšanās.” (Veronika, 12. b klases skolniece)

“Iemācījos, kā pareizi aizpildīt biļetenu, lai mana balss īstajās vēlēšanās būtu ieskaitīta.” (Marks, 12. a klases skolnieks)

“Mēģināsim nākamgad iekārtot plānošanas dēļus. Jāizdomā to ārējais izskats, jāizstāsta pārējiem skolēniem, kāpēc tie ir nepieciešami.” (Irēna, 9. klases skolniece)

“

Šis pasākums parāda, ka jaunieši var un grib būt sabiedriski/politiski aktīvi, viņiem tikai jāparāda šo procesu nozīmīgums, jāiemāca veikt argumentētu izvēli un apzināties savu atbildību par to.

(Skolas direktore)

Visi iesaistītie – gan tie, kuri organizēja ģenerālmēģinājumu, gan tie, kuri piedalījās tajā –, atzinīgi novērtēja pasākumu, jo skolā bija iespēja daudz ko praktiski izmēģināt, sākot ar aģitācijas procesu un beidzot ar katra apzināto izvēli. Skolēni iemācījās pareizi aizpildīt biļetenus, ievietot tos balsošanas kastē, izprata balsošanas procedūru un, galvenais, balsošanas nozīmi, jo nepietiek tikai cerēt uz labāku nākotni – atbildība ir jāuzņemas visiem.

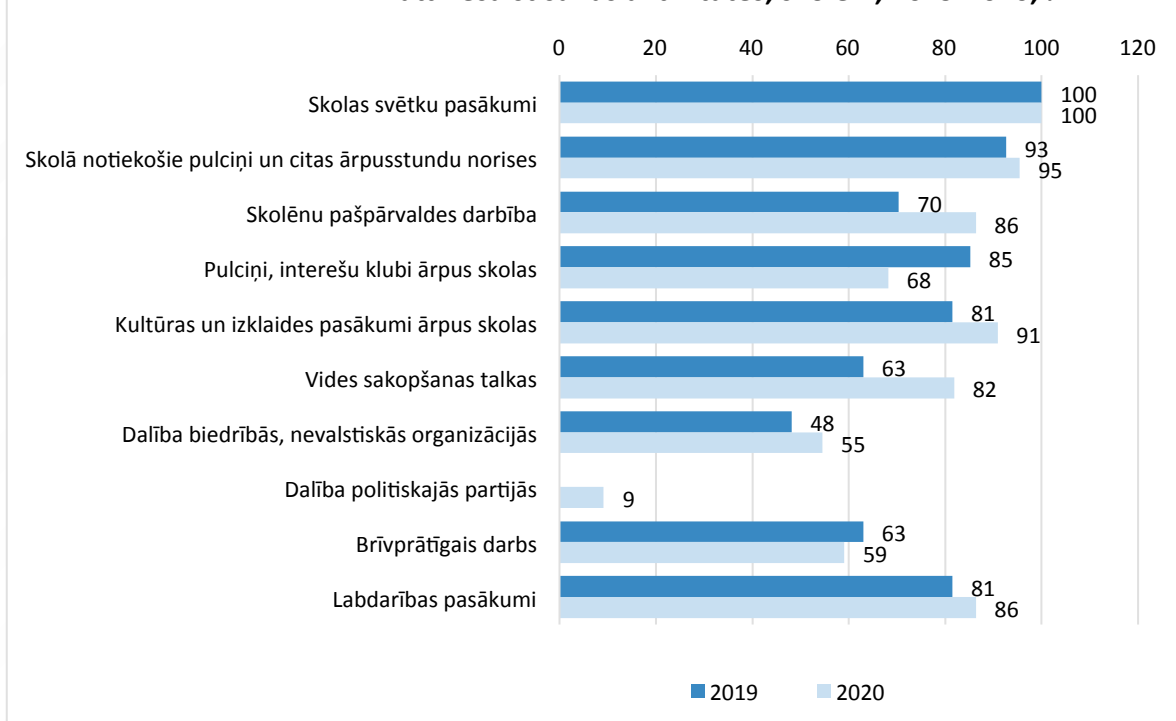
Evija Kļave, Dr. sc. soc., neatkarīga pētniece

VISS LIELAIS SĀKAS AR MAZO

Tieši pirms gada, 2019. gada februārī, projekta “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ” dalībnieki satikās Siguldā, lai kopā uzsāktu sevis pilnveidošanas ceļu ar mērķi veidot un bagātināt savu izpratni par pilsonisko atbildību, līdzdalības iespējām skolas un apkāmes dzīvē, apgūt un attīstīt sadarbības prasmes, mācīties droši paust savu viedokli un rīkoties. Šī ceļa sākumā skolēni un skolotāji no visām Latvijas malām, atbildot uz aptaujas jautājumiem, nosprauda ceļa rādītājus sev un projekta īstenotājiem, lai saprastu, kāda ir līdzdalības nozīme, nepieciešamās prasmes, sadarbības resursi un attieksme pret citādo. Pēc gada projekta dalībnieki vēlreiz atbildēja uz tiem pašiem jautājumiem, un tā bija iespēja ieraudzīt gada laikā notikušās pārmaiņas. Šajā rakstā vēlos dalīties ar galvenajiem aptauju rezultātiem un savām atziņām par tiem.

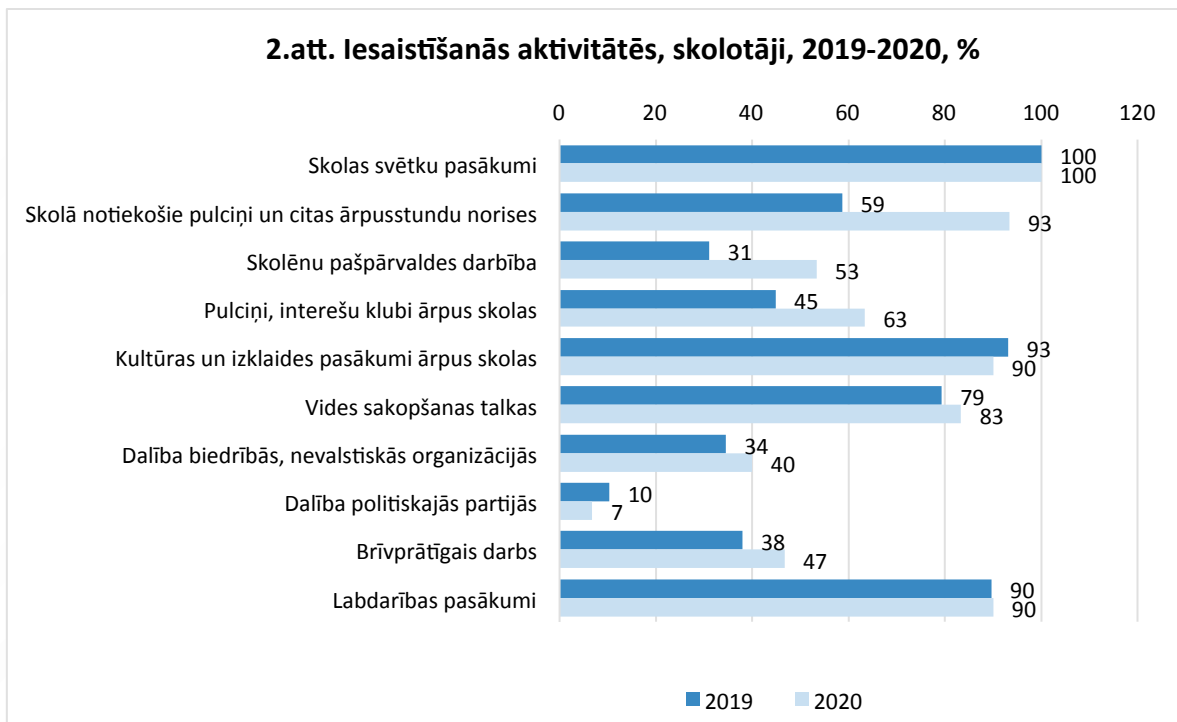
Jau projekta sākumā kā skolēni, tā skolotāji atzina, ka ir svarīgi iesaistīties kopīgās diskusijās, forumos, sabiedriskajās apspriešanās, nevalstisko organizāciju darbībā un pat politiskajās partijās, aizstāvēt savas intereses un viedokli. Projekta noslēgumā saņemtās atbildes rāda, ka līdzdalības nozīme – tas, cik svarīgi ir iesaistīties dažādās aktivitātēs, kas vērstas uz kopīgu labumu, – ir pieaugusi. Taču viena lieta ir par līdzdalību un tās svarīgumu spriest teorētiski, pavisam cita – pašam iesaistīties un darīt.

1.att. Iesaistīšanās aktivitātēs, skolēni, 2019-2020, %

Jomas un problēmas, kuru risināšanā ir iesaistījušies jaunieši, ir patiešām daudzpusīgas – tā ir gan līdzdalība apkārtējās vides sakārtošanā, gan labdarības un kultūras pasākumu organizēšanā, gan arī vienaudžu motivēšanā būt aktīvākiem un ieinteresētākiem skolā un sabiedrībā notiekošajā. Skolēni ir aktualizējuši arī tik ļoti svarīgu pilsoniskās sabiedrības pamatprincipu kā uz savstarpēju cieņu balstītas attiecības, kurās nav vietas mobingam. Lielākā daļa skolēnu ir kļuvuši par aktīviem skolēnu pašpārvaldes dalībniekiem (sk. 1.att.). Skolotāju pilsoniskās līdzdalības darbības aptvērušas ne mazāk plašu lauku

(sk. 2. att.). Kā piemērus var minēt sociālo problēmu risināšanu, līdzdalību kopējās izpratnes veidošanā par gaidāmo novadu reformu, sadarbības veidošanu ar pašvaldības speciālistiem, projektos balstīto aktivitāšu paplašināšanos, labdarības, informatīvo un izglītojošo pasākumu organizēšanu un vēl, un vēl, un vēl.

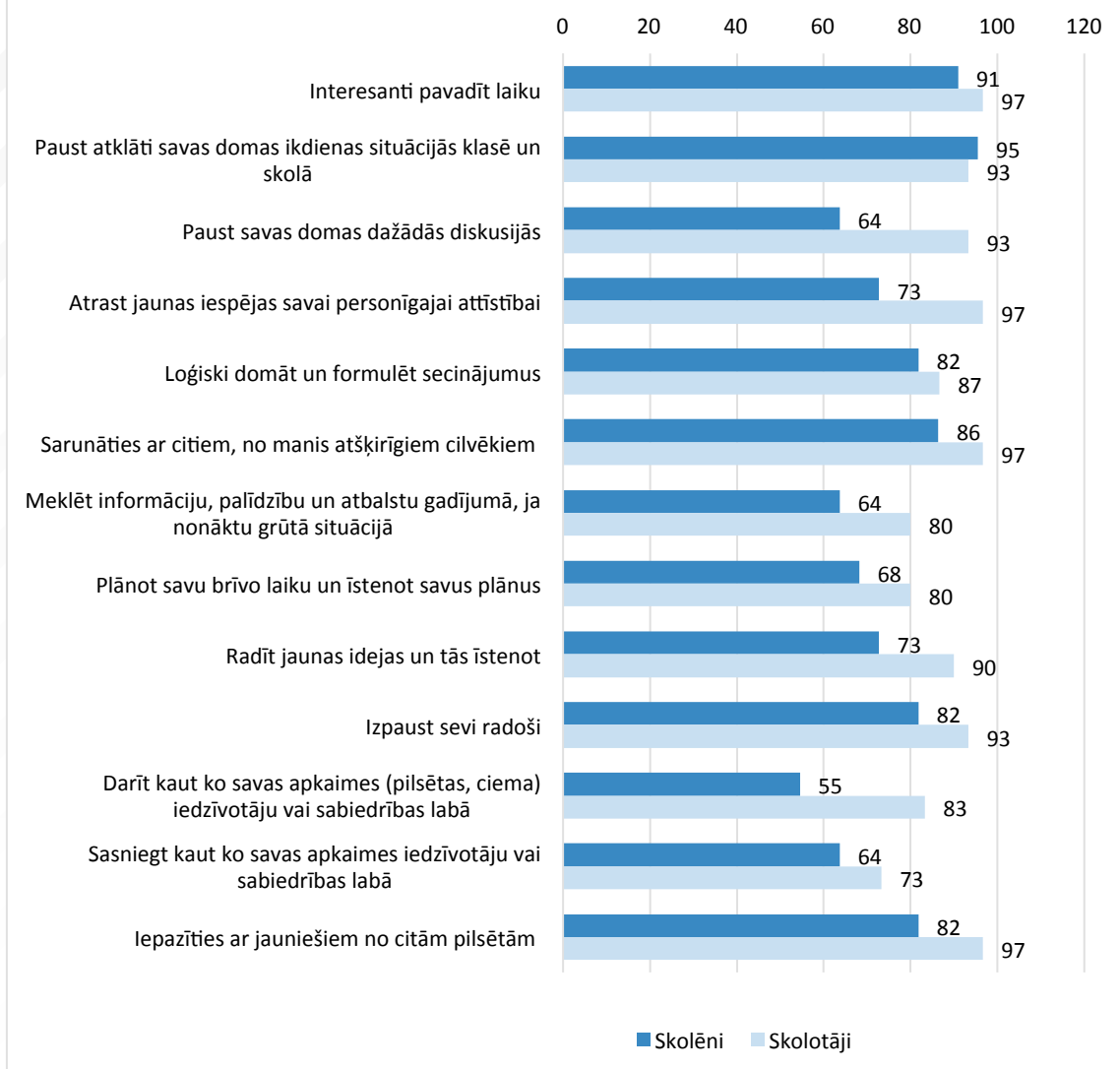
Lai varētu sekmīgi iesaistīties sabiedriskās dzīves jautājumu risināšanā, ir nepieciešams sadarboties ar citiem, ir jāspēj formulēt un paust savu nostāju, izskaidrot un aizstāvēt to, ir jāapzinās savas intereses un vajadzības, jārod idejas, kā konkrēto situāciju varētu risināt tā, lai ne tikai vienam, bet daudziem cilvēkiem dzīve kļūtu labāka. Tās visas ir līdzdalības, sadarbības un saskarsmes prasmes. Sākoties projektam, tā dalībnieki visvairāk vēlējas atrast jaunas iespējas savai attīstībai un apgūt prasmi radīt idejas un tās īstenot. Jauniešiem ļoti svarīgi bija arī pilnveidot savu prasmi veidot saskarsmi ar citiem cilvēkiem, būt drošiem šajā saskarsmē, iepazīties ar citiem jauniešiem. Savukārt skolotāji ļoti uzsvēra vēlmi izpausties radoši un pilnveidoties kā personībām, lai varētu sasniegt kaut ko savas apkāmes iedzīvotāju vai sabiedrības labā. Kādas tad izmaiņas notikušas gada laikā šajā ziņā?

Kā atklāj aptaujas rezultāti, kopumā projekta dalībniekiem ir bijusi iespēja pilnveidot vismaz trīspadsmit dažādas prasmes un spējas, kas tika iekļautas aptaujas jautājumos (sk. 3. att.). Gandrīz visi jaunieši ir varējuši iegūt to, ko prasmju izkopšanas jomā vēlējas pirms gada. Šobrīd viņi labāk prot atklāti paust savas domas ikdienas situācijās klasē un skolā, sarunāties ar atšķirīgiem cilvēkiem un būt drošāki, iepazīstoties ar jauniešiem no citām pilsētām. Savas vēlmes piepildīt ir izdevies arī skolotājiem, jo, kā paši norādījuši, šī gada laikā ir atraduši jaunas iespējas savai personīgajai attīstībai, pilnveidojuši savu prasmi radīt idejas un arī pašiem izpausties radoši.

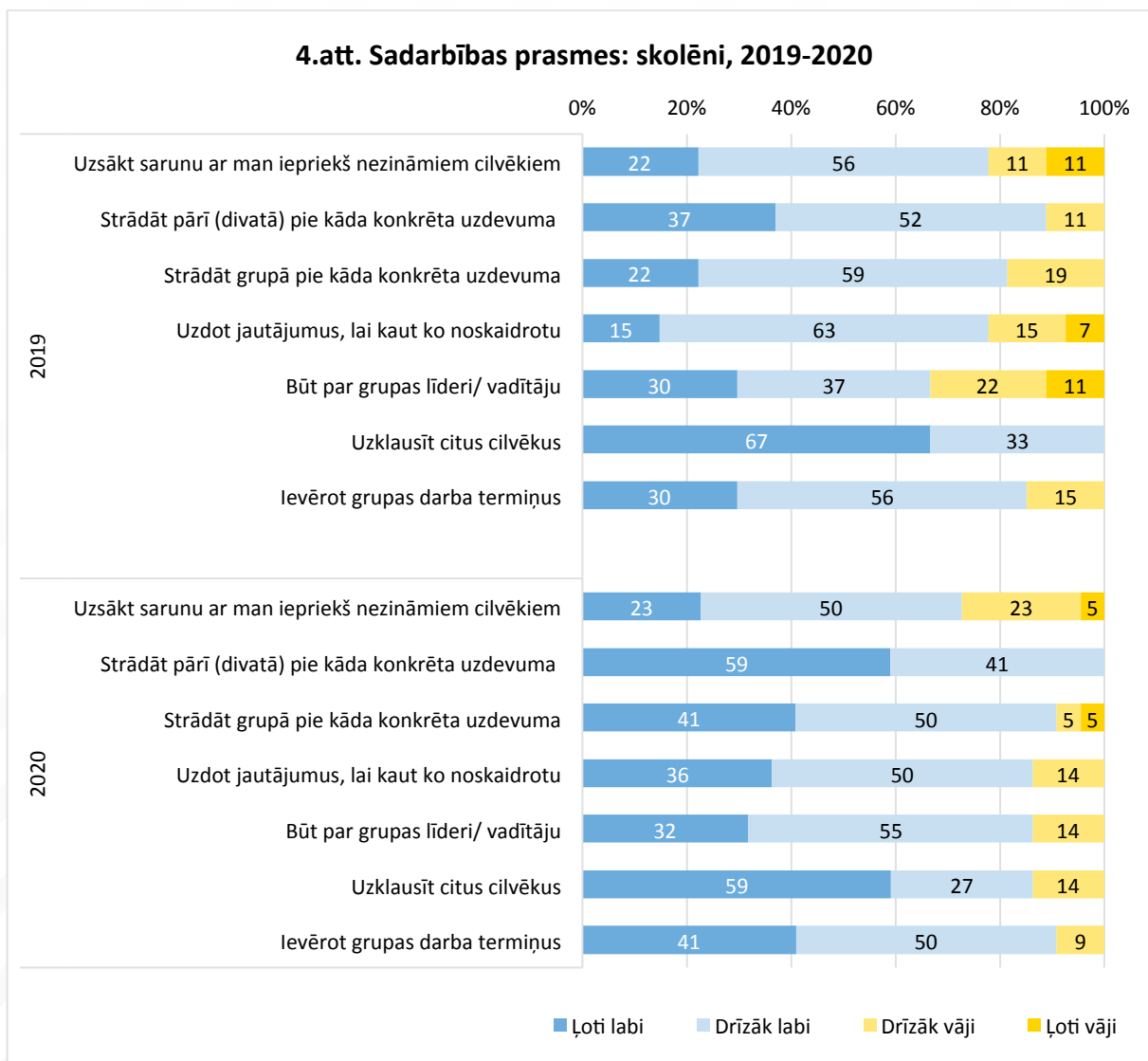
legūtās zināšanas, rīki un prasmes ir devušas skolotājiem pārliecību, ka šobrīd viņi ir spējīgāki darīt kaut ko savas apkaimes iedzīvotāju un plašākas sabiedrības labā.

To apstiprina arī iepriekš minētie piemēri no projekta dalībnieku pilsoniskās aktivitātes un līdzdalības pieredzes.

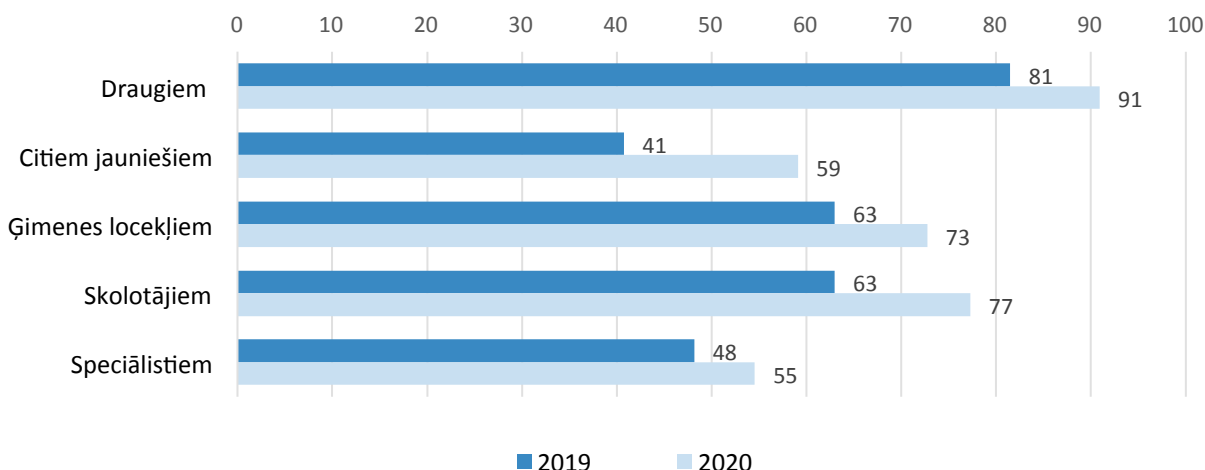
3. att. Pilnveidotās prasmes: skolēni un skolotāji, 2020, %

Īpaši svarīgas ir sadarbības veidošanas prasmes (sk. 4. att.). Projekta laikā jaunieši ir uzlabojuši savu prasmi risināt konkrētus uzdevumus gan divatā, gan arī grupā, turklāt ievērojot grupas darba termiņus. Tāpat uzlabojusās ir arī plānošanas prasmes. Tāpat, kā atzinuši paši jaunieši, ir pilnveidojusies viņu prasme iegūt informāciju – uzdot jautājumus, lai kaut ko noskaidrotu. Projekta rezultātā ir pieaugusi to jauniešu daļa, kuri atzinīgi vērtē savas līderības prasmes. Ne velti, kā liecina skolēnu pieredze, viņi tagad paši spēj uzrunāt vienaudžus, izmantojot skolas radio, avīzi, pašpārvaldi, viņi spēj iesaistīties diskusijās ar pašvaldības deputātiem un pagasta darbiniekiem, lai palīdzētu risināt trūkstošo skolotāju jautājumu vai rotaļlaukuma sakārtošanas problēmu.

Līdzās sadarbības prasmēm ne mazāk būtiski ir līdzcilvēki, ar kuriem kopā mācīties, strādāt un veidot pasauli par labāku vietu dzīvošanai. Analizējot atbildes uz jautājumiem par to, kuru cilvēku aicinājumam sadarboties jaunieši labprāt atsauktos, ļoti pozitīvi vērtējams tas, ka projekta rezultātā skolēni jūtas drošāki un gatavāki uzsākt kopīgus darbus ar sev līdz šim nezināmiem cilvēkiem – iepriekš neiepazītiem jauniešiem un pieaicinātiem dažādu jomu speciālistiem (sk. 5. att.). Jāuzsver, ka skolēni kopumā ir kļuvuši atvērtāki sadarbībai ar citiem – gan draugiem, gan ģimenes locekļiem un skolotājiem. Tāpat ir būtiski paplašinājusies jauniešu sadarbības telpa. Ja pirms gada skolēni pamatā iesaistījās pašu skolā notiekošajos pasākumos, tad tagad jaunieši arvien biežāk iesaistās arī projektos un nodarbībās ārpus skolas. Tas liecina par jauniešu lielāku pārliecību par sevi, kā arī spēju saskatīt un praktiski izmantot līdzdalības iespējas.

5.att. Gatavība sadarbīties ar dažādām personām: skolēni, 2019-2020, %

Sākoties projektam, tā dalībnieki atzina, ka no cilvēkiem ar atšķirīgu pieredzi, kā arī citu tautību cilvēkiem var gūt daudz jauna un interesanta. Vienlaikus lielākā daļa aptaujas dalībnieku tobrīd uzskatīja, ka draugus labāk ir izvēlēties ar sev līdzīgiem uzskatiem un gaumi. Tas liecināja par to, ka, no vienas puses, jaunieši un viņu skolotāji apzinājās atvērtības citiem cilvēkiem nozīmīgumu un vērtību, no otras puses, saglabājās vēlme palikt zināmā komforta zonā sava sociālā tīkla ietvaros. 2020. gada sākumā jauniešu attieksme ir daļēji mainījusies, proti, ir pieaudzis to skolēnu skaits, kas nepiekrīt viedoklim par draugu izvēli tikai no “savējo loka”. Tas, savukārt, apstiprina viedokli par iespējām bagātināties no atšķirīgiem cilvēkiem un citādas pieredzes, kas noteikti ir ieguvums jauniešu kā personību izaugsmei, kritiskajā domāšanā un sadarbības tīklu veidošanā.

Skolotāji un skolēni, projekta laikā iegūstot jaunas zināšanas, prasmes un pieredzi, ir kļuvuši vērtīgāki, apzinātāki un reizē arī kritiskāki vērtējumos par sevi, savām prasmēm un iesaistīšanos skolas un plašākas sabiedrības dzīvē. Pārfrāzējot sengrieķu filosofu Sokratu – jo vairāk mēs zinām, jo skaidrāk apzināties vēl nezināmā plašos apvārsņus. Jo vairāk padarīts, jo vairāk darāmā paveras nākotnē. Gads nav ne daudz, ne maz, taču tā laikā iegūtais nenoliedzami ir mainījis visus projektā iesaistītos. Lielas pārmaiņas sākas ar pavisam nelielām izmaiņām. Ja kuģa kapteinis pagriež stūres ratu par vienu grādu, sākumā šķiet, ka kuģis nav mainījis virzienu. Tomēr pēc vairākām ceļā pavadītām dienām ir redzams, ka kuģa kurss ir būtiski mainījies. Tāpat arī katra, pat vismazākā iniciatīva ir pamats lielākām norisēm mūsu un mūsu līdzcilvēku dzīvē.

Lai mums izdodas padarīt mūsu ikdienu labāku, dzīvojot, mācoties un strādājot kopā!

Žans Badins, Ilze Kačāne, Alīna Romanovska,
Daugavpils Universitātes Humanitāro un sociālo zinātņu institūts

PRĀTA SPĒLES BĒRNU UN JAUNIEŠU CAURVIJU PRASMJU ATTĪSTĪBAI

Mēs dzīvojam strauju pārmaiņu laikmetā, kad arvien vairāk tiek vērtētas personības prasmes attīstīties un mainīties, uzņemties atbildību un kritiski analizēt situāciju, sadarboties un adekvāti novērtēt savas spējas un psiholoģiskās īpatnības. Lai gan ir ļoti svarīgi būt kompetentam speciālistam savā profesijā, tomēr līdzās zināšanām harmonisku personīgo dzīvi un veiksmīgu profesionālo karjeru palīdz veidot caurviju jeb fleksiblās prasmes (*soft skills*). Katram cilvēkam piemīt savas rakstura īpašības, taču caurviju prasmes ir iespējams veidot un attīstīt. Komandu prāta spēles ir viens no veidiem, kā to var darīt jau sākumskolas vecumā.

“Caurviju prasmes” ir viens no populārākajiem terminiem mūsdienu izglītības un nodarbinātības veicināšanas kontekstā, taču universālas izpratnes par šī nojēguma saturu nav. Piemēram, Oksfordas vārdnīcā ir teikts, ka caurviju prasmes ir personības īpašības, kas ļauj efektīvi un harmoniski mijiedarboties ar citiem cilvēkiem. Mūsdienu pētnieki akcentē šī termina dažādas nianšes – daži norāda, ka caurviju prasmes palīdz apzināties savas stiprās puses, citi izceļ to nozīmi veiksmīgas komunikācijas veidošanā un mūsdienu tehnoloģiju pārzināšanā.

Neraugoties uz to, ka caurviju prasmju definēšanas un izpratnes teorētiskajos aspektos ir daudz neskaidrību un domstarpību, mūsdienu darba devēji vienprātīgi akcentē, ka šīs prasmes ir īpaši svarīgas veiksmīgu darba attiecību un karjeras veidošanā. Pieņemot darbā cilvēkus, uzņēmumi un organizācijas arvien lielāku uzmanību pievērš ne tikai konkrētajam darbam nepieciešamajām profesionālajām iemaņām, bet arī caurviju prasmēm. Piemēram, pēc *Fortune 500* publicētajiem datiem, kas atspoguļo lielāko ASV uzņēmumu prasības potenciālajiem darbiniekiem, par svarīgākajām tiek uzskatītas vadības un organizatoriskās prasmes, komunikācija, atvērtība inovācijām u. c.

Latvijā termins “caurviju prasmes” ir samērā jauns gan teorētiskajā aspektā, gan izglītības un nodarbinātības kontekstā. Tomēr pamazām tas iegūst arvien lielāku popularitāti, īpaši to darba devēju vidū, kas vēlas, lai darbiniekiem būtu ne tikai izcila profesionālās iemaņas, bet arī māka kritiski domāt, kreativitāte, prasme risināt problēmas, emocionālā inteligence, kognitīvā elastība, komunikācijas prasme u. c.

Caurviju prasmes kļūst īpaši svarīgas Latvijas izglītības sistēmas reformas kontekstā, to attīstība kā viena no prioritātēm ir definēta programmā “Skola 2030”, kur ir noteikts, ka “caurviju prasmes ietver nozīmīgus skolēna darbības kognitīvos, afektīvos un sociālos aspektus, kas attiecas uz visiem cilvēka darbības virzieniem. Caurviju prasmes palīdz apgūt zināšanas dažādos kontekstos un ar dažādiem domāšanas un pašvadītas mācīšanās paņēmieniem, tādējādi stiprinot jaunu zināšanu sasaisti ar personisko pieredzi. Savukārt caurviju prasmju izmantošana dažādās mācību jomās nostiprina skolēnu spējas tās izmantot patstāvīgi un visdažādākās situācijās, tostarp sarežģītās un neparedzamās” (Skola 2030, <https://www.skola2030.lv/lv/macibu-saturs/merki-skolenam/caurviju-prasmes>).

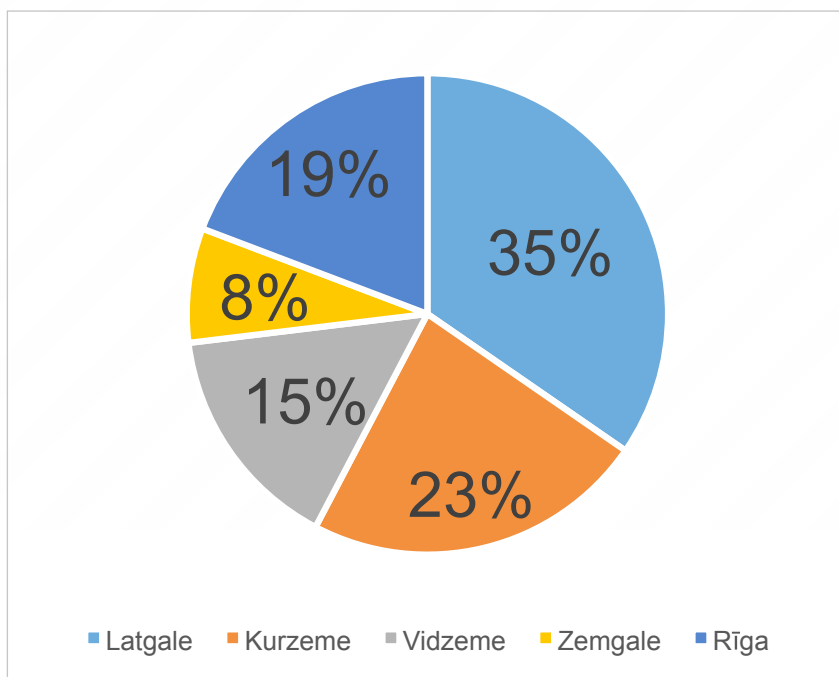
Pētnieki atzīst, ka iemācīt caurviju prasmes ir daudz sarežģītāk, nekā mācību procesā apgūt konkrētas zināšanas, jo konkrētās zināšanas māca noteiktajos mācību priekšmetos kvalificēti skolotāji, bet caurviju prasmju attīstība prasa kompleksu pieeju, akcentējot to nozīmi visā mācību procesā, izmantojot speciālas metodes dažādās mācību stundās. Apgūstot jaunas pieejas un metodes, skolotājiem nākas saskarties ar lielām grūtībām, kas ir saistītas ne tikai ar jauno metodoloģiju un profesionālo iemaņu trūkumu, bet arī ar gadsimtu gaitā veidojušos sabiedrības pieredzi un mācību procesa uztveri. Viens no veiksmīgākajiem veidiem, kā apgūt caurviju prasmes mācību procesā, ir prāta spēles metodes izmantojums, kas vienlaikus atraktīvā veidā ļauj apgūt specifiskas zināšanas un attīstīt dzīvē nepieciešamās vispārīgās prasmes.

Kopš 2018./2019. mācību gada dažādu reģionu Latvijas skolēniem programmas “Latvijas skolas soma” ietvaros ir iespēja vingrināt savu prātu un attīstīt caurviju prasmes, spēlējot komandu prāta spēli “Trāpi simtniekā!”, ko organizē un vada biedrība “Kultūras artefakts” un Daugavpils Universitātes Humanitāro un sociālo zinātņu institūta pētnieki. “Trāpi simtniekā!” ir komandu spēle, kas veltīta Latvijas valsts simtgadei. Spēles laikā notiek komandu sacensības par dažādiem ar Latviju saistītiem jautājumiem. Tās dalībnieki neformālā gaisotnē pilnveido savas iemaņas strādāt komandā, uzņemties atbildību, ātri reaģēt netipiskās situācijās, kritiski domāt, vērtēt un loģiski analizēt informāciju, kas saistīta ar Latvijas vēsturi, kultūru, ģeogrāfiju, zinātņi, sportu u. c. Spēles 1. daļā piedalās visas spēles komandas vienlaikus: jautājumi ir iedalīti kategorijās par konkrētu ar Latviju saistītu tematu (tiek izmantoti vizuālie materiāli un audiomateriāli); 2. daļā komandu sacensības notiek secīgi, izmantojot speciālo tehniku – “pogu sistēmu”, kas komandām sniedz iespēju atbildēt pirmajiem, ja poga tiek nospiesta ātrāk par pretinieku komandu.

Pirmā spēle tika organizēta 2018. gada oktobrī, un līdz 2019. gada beigām dažādos Latvijas reģionos notika vairāk nekā 30 spēles bērniem un jauniešiem vecumā no 10 līdz 19 gadiem. Spēle sākotnēji bija orientēta uz 7.–12. klašu skolēniem, katram vecumposmam piemērojot grūtības ziņā atšķirīgus uzdevumus, taču pakāpeniski skolu ieinteresētības dēļ spēlē iesaistījās arvien jaunāki dalībnieki, sākot jau ar 4. klasi.

Spēlē piedalās visi klases bērni neatkarīgi no viņu zināšanu līmeņa un bez jebkādas atlases. Komandu veidošana ir klases audzinātāja pārziņā, kas vislabāk apzinās bērnu un jauniešu zināšanu līmeni, temperamenta un rakstura īpatnības.

Prāta spēle "Trāpi simtniekā!" Latvijas reģionos 2018./2019. mācību gadā

Prāta spēles 1. daļā skolēni izvēlas pareizo atbildi izskanējušam jautājumam, ar kuru saistītais vizuālais attēls redzams arī uz ekrāna; skolēni darbojas komandās, un uz katru atbildi tiek dotas 30 sekundes.

“

Laika ierobežojums liek prāta spēles dalībniekiem gan koncentrēties, vienlaicīgi uztverot audio un vizuālo informāciju, gan ātri reaģēt, apspriežot un izvēloties pareizo atbildi.

Ar nacionālo specifiku saistīti jautājumi tika iekļauti vairākos spēles 1. daļas konkursos, piemēram, “Latvijai – 100” vidusskolēniem un “Ai, tēvu zeme, stūru stūriem” sākumskolu un pamatskolu bērniem. Sniegto atbilžu rezultāti liecina, ka Latvijas skolēniem ir samērā līdzīgas zināšanas par Latviju, tās vēsturi un kultūru, tomēr vidusskolēni spēj veiksmīgāk sintezēt dažādos mācību priekšmetos (vēsturē, kultūras vēsturē, latviešu valodā un literatūrā) un caur personīgo pieredzi iegūto informāciju, jo veic informācijas atlasīšanu no dažādiem avotiem. Spēles rezultāti pierāda, ka vidusskolu līmenī skolēni diezgan veiksmīgi orientējas Latvijas vēstures jautājumos (Latvijas valsts proklamēšanas un attīstības specifika), kā arī jaunākajās kultūras tendencēs Latvijā, piemēram, Latvijas kinematogrāfa uzņemtajās filmās par godu valsts simtgadei. Gan lielāko pilsētu kinoteātros, gan citviet visā Latvijā jauniešiem un viņu ģimenēm piedāvātās filmas aktualizē Latvijas vēstures nozīmīgos notikumus (1905. gada revolūcija, Otrais pasaules karš, atjaunotās Latvijas Republikas tapšana, akcija “Baltijas ceļš”), izcilu Latvijas personību biogrāfijas (Vizma Belševica) u. c.

Zināmas grūtības vidusskolēniem sagādā Latvijas kultūras kanona – izcilāko un ievērojamāko mākslas darbu un kultūras vērtību kopuma – pārzināšana. Ņemot vērā faktu, ka Latvijas kultūras kanona pamatmērķis ir veidot ikviena Latvijas iedzīvotāja kultūras pieredzes pamatu un piederības izjūtu Latvijai,

“

spēles rezultāti atklāj, ka izglītības un kultūras iestādēm, jo īpaši reģionos, būtu jāpievērš lielāka uzmanība Latvijas kultūras kanonā ietverto nemateriālā un materiālā kultūras mantojuma vērtību aktualizēšanai.

Prāta spēles “Trāpi simtniekā!” 2. daļā, kas vairāk saistīta ar loģisko un kritisko domāšanu, atmiņu un uzmanību, jaunāko klašu skolēni nereti sniedz labākus rezultātus, jo ir radoši un zinātkāri, domāšanas procesā aktīvi sadarbojas ar komandas biedriem, spēj aktīvi izmantot jautājuma formulējumā iekļautās atbildes norādes un kopumā ir ieinteresēti iegūt uzvaru sacensībās. Savukārt vidusskolēni ne vienmēr izjūt spēles sacensību garu un vairāk koncentrējas uz zināšanās balstītām atbildēm: ja zināšanas par konkrēto jautājumu iztrūkst, uz tiem netiek atbildēts. Šādos gadījumos spēles vadītāji pieļauj iespēju atkārtot jautājumu, lai akcentētu veidus, kā meklēt atbildes.

Prāta spēle “Trāpi simtniekā!” ir gan iespēja attīstīt dzīvei nepieciešamās caurviju prasmes (māku ātri pieņemt lēmumus, uzņemties atbildību, kritiski domāt, organizēt darbu un vadīt komandu), gan lielisks veids, kā pilnveidot un nostiprināt zināšanas par Latvijas kultūru, vēsturi, dabu, ģeogrāfiju u. c.

Prāta spēles vai to elementi mācību procesā veicina skolēnu aktivitāti un vairo viņu interesi par noteiktiem kultūrspecifiskiem tematiem. Prāta spēle ir uz kompetenču attīstību vērsta aktivitāte, kas ir plašāka par vienu konkrētu mācību priekšmetu un piedāvā informācijas sintezētu apguvi. Spēles gaitā tiek pilnveidota ne tikai skolēnu spēja strādāt komandā un viņu saskarsmes prasmes, kad, balstoties uz savstarpējo uzticēšanos, izpratni, drošības izjūtu, mainās skolēnu savstarpējās attiecības, bet arī reakcijas ātrums, atmiņa, kritiskā domāšana.

Papildu informācija par spēles organizēšanas iespējām:

Alīna Romanovska

alina.romanovska@du.lv

t. 26656608

IAC PIEEJA PROJEKTA ĪSTENOŠANAI

Iesaistot projektā “Dzīvot, mācīties un strādāt KOPĀ” gan skolēnus, gan skolotājus, radīt iespēju daudzveidīgās darbībās pilnveidot kritiskās domāšanas, medijpratības, pilsoniskās līdzdalības, kultūras izpratnes un izpausmes, dizaina domāšanas, debašu, viedokļu apmaiņas, sadarbības un citas kompetences, kas nepieciešamas personīgo un profesionālo mērķu sasniegšanai un sociālās saskaņas vairošanai tiesiskā un demokrātiskā valstī, darbojoties klases, skolas un kopienas līmenī, tīpašu uzmanību veltot plaisas mazināšanai starp skolām, kas īsteno dažādas, to skaitā mazākumtautību, izglītības programmas.

Kopīgās aktivitātēs dažādu skolu skolēni un skolotāji pārliecinās, ka dažādu kultūru iepazīšana un izpratne, refleksija un jauniegūto iespaidu un iespēju salāgošana ar savām vērtībām, kā arī veselīga atvērtība dažādībai ir resurss, kas spēcina gan indivīda, gan sabiedrības pozīcijas mūsdienu dinamiskajā pasaulē. Darbošanās projektā noris arī ārpus izglītības iestāžu robežām, radot iespējas sadarboties ar dažādiem kopienu cilvēkiem un tā caur personīgo, profesionālo un pilsonisko prizmu pilnveidojot katra zināšanas, prasmes un attieksmes.

Vairāk informācijas par projektu:

latviešu valodā <http://ejuz.lv/6cb3>,

angļu valodā <http://ejuz.lv/6cb1>

Izglītības attīstības centrs (IAC) ir biedru organizācija, kuras mērķis ir sniegt ieguldījumu izglītotas, demokrātiskas sabiedrības attīstībā, sekmējot cilvēku un organizāciju sadarbību, profesionālo kapacitāti un pilsonisko līdzdalību mūsdienu mainīgajā pasaulē.

Turpmākai saziņai:

Dzirnavu iela 34a-8, Rīga, LV-1010

Tālrunis: 67503730

e-pasts: iac@latnet.lv

www.iac.edu.lv

www.facebook.com/iac.edu